

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 8, Ljubljana. Rokopis se ne vraca, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništvo telefon štev. 50, upravnost štev. 325

SCOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. peti-vrstni
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uređeniskem delu
vrstica po 10 Din
o Pri vecjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Češki racun: Ljubljana štev. 10.349
za Inserate, Sarajevo št. 7.553, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

T. P. D.

Trboveljska premogokopna družba je največje zasebno kapitalistično podjetje v Jugoslaviji. Družba delničarjev, večinoma inozemcev, od katerih mnogi Trbovlje pozna komaj po zemljepisni karti, poseduje ogromne zaloge premoga v naši državi, kateri ga z ogromnim dobičkom zase prodajajo. Nobeno podjetje v naši državi ne izplačuje svojim delničarjem tako visokih dividend kot TPD, nobeno svojim lastnikom toliko ne nese, nobeno s takim profitom ne izrablja dela delavcev, ki za nizke plače pomagajo kopiti bogastvo nekaternikom, nobeno nima večjega pribitka od celokupne javnosti, katera ji za drag denar odjemle premog. Ni pa tudi nobenega podjetja, ki bi se dalo tako malo voditi od socialnih vidikov kakor TPD.

Za velekapitalistično družbo ne obstajajo drugi interesi kakor interes njenih delničarjev. Njen najvišji in edini zakon je čimvečji profit akcionarjev, čemur se morajo pokoriti koristi države, konsumentov, delavcev. Da le zaslužijo zasebni lastniki delnic, vse drugo je postransko. Akcionar mora zaslužiti, pa naj je produkcija visoka ali nizka, naj je konsum velik ali majhen, naj vlada ugodna kunjunktura ali kriza: profit posameznikov delničarjev mora biti, se mora večati ali vsaj ostati na isti višini, akcionar ne sme trpeti »škode«; naj jo trpi delavec, naj jo trpijo konsumenti, naj jo trpi država, le delničar ne! Delavec sme stradati, delati pod najnižjim eksistenčnim minimum, stanovati v bregih, izgubljati svoje zdravje, gmotno in moralno propadati; srednji sloji smejo pozimi zmrozovati; država sme nabijati visoke davke na prebivalstvo, da pokriva ogromne izdatke za prometna sredstva, si sme nalagati velika bremena za socialno oskrbovanje onih, ki jih zasebna podjetja neusmiljeno izrabljajo in ki zopet padajo ponajveč na bremena manj premožnega prebivalstva — le delničar velekapitalist ne sme ničesar žrtvovati, on mora vedno biti na dobičku, on svojega visokega bogatega življenjskega standarda ne sme znižati. Naj trpi in strada splošnost, on, delničar všeč svoje dividende iz trpljenja, dela in žrtev drugih.

Sicer je v kapitalističnem družabnem redu, kakšen je danes, popolna vpostavitev socialne pravičnosti brez do temelja segajočih reform nemogoča. Vendar pa daje demokratični ustroj moderne države dosti možnosti, ne samo, da se socialna beda ublaži, ampak da se tudi med delodajavcem in delavcem po medsebojni strokovni organizaciji, po državnih socialnopolitičnih ustanovah in razsodiščih, po parlamentu in drugače doseže več ali manj znosno sožitje, da se celo najde globokežni skupni interesi, da se kapitalistični proizvodni proces presine z iskro socialnega čustvovanja in da se družba tako stopnjema mirno in legalno razvije do socialnejšega družabnega reda. V naši državi pod režimom belgrajskega centralizma pa smo tudi od tega zelo oddaljeni. Pri nas se more velekapitalizem neomajeno izživljati. Temeljno načelo krščanskega družabnega reda, da mora zasebna lastnina v svoji uporabi biti omejena po gmotnih in moralnih koristik cele družbe, se pri nas malodane popolnomu prezira; vse naše socialne institucije so ali ostane predvojne socialnopolitične dobe ali pa so bile po preobratu mednarodno izsiljene; na kako slabih nogah slone, dokazuje očitna tendenca sedanje vlade, da socialno politiko čimbolj omeji in reducira na minimum. Vlada suvereno politična in socialna reakcija; množice pa so otopele, ustrahovane in desorientirane. Ce oblast, ki ima čuvati splošni blagor vseh, nima nobenega pravega socialnega čuta, če je v tem oziru tako indolentna kakor je naša, če se ne postavi na stran onih, ki so začeli potrebiti, če jih ni do resničnega izmirjenja socialnih razredov in bojev ali vsaj do znosne regulacije, če v ta namen ne uporablja svoje moći in avtoritete, če so socialnopolitični zakoni le v nadlegu, potem ni čuda, če zasebni velekapitalizm izrablja svojo ogromno moč v svoj prid in v škodo milijonov ljudskih eksistenc, ki so njemu izročene. Kajti sam iz sebe naš velekapitalizem žalibog ni zmožen, da bi se povzel vsaj do takega socialnega stališča kakor Henry Ford, ki upravičeno meni, da ima od dobro plačanih, zdravih in v svetlih stanovanjih stanjučih delavcev ravno on in njegova domovina največ koristi.

In tako je prišlo do tega, da naš največji kapitalist TPD more reducirati 2000 in mogoče še več ruderjev, da se more pečati z namerovo itak slabe mezde še znižati, odpraviti

doklade in podobno. Državna oblast je pri teh socialno in gospodarsko tako globoko-segajočih ukrepnih quantitat negligeable. Družba pravi, da njeni računi tako velevajo, da rentabiliteta to zahteva, da je zanjo slaba konjunktura itd., pravega vpogleda v te njene račune pa nihče nima. Vrhtega je treba naglašati, da je družba tako bogata, da slučajno in mimočdo slabšo konjunkturo — tako sploh obstoja — lahko pretrpi, ne da bi bilo treba vreči v brezposelnost tisoče slovenskih rudarjev. Če ima vsak v državi izvestne socialne dolžnosti in ozire, jih mora imeti tudi TPD, ki ima od te države največje dobičke. Ne gre, da bi zaradi gospodarskih

kriz trpeli izgubo samo in izključno gospodarsko šibkejši sloji, velekapital pa da bi ne nosil nobenih bremen, ampak se še večal. Predvsem pa ne gre, da bi pri takih krizah država igrala vlogo tistega, ki ga vse to nima nič brigati, ki ne bi smel posegati v to, kako se privatna last porablja, kako posega v eksistenčne pogoje tisočev in tisočev. Kajti gmotno beda in moralna nezadovoljnost ter anarhija, ki se s tem ustvarja, zadene državo v srce, odloča o njeni bodočnosti, maje njen temelje.

Zato je spričo teh usodnih korakov naš najglasnejši klic: Državna oblast, storji svojo dolžnost!

Nenaden, tajanstven odhod dr. Ninčića v Rim.

DR. NINČIĆ POTUJE Z ITALIJANSKIM GENERALOM BORDREROM V RIM. — SKLENE SE BAJE GARANCIJSKA POGODBA MED JUGOSLAVIJO — ITALIJO IN FRANCIO. — TAJNOST POTOVANJA. — ZUNANJA POLITIKA KAMARILE.

Belgrad, 23. februar. (Izv.) V popolni politični tišini in miru je zvečer kot bomba padla vest, da je v večernim ekspresnim vlakom odpotoval zunanj minister dr. Momčilo Ninčić v Rim, da se tam sestane z Mussolinijem. Po informacijah, ki jih je dobil Vaš dopisnik od merodajnih oseb v zunanjem ministrstvu, je cilj tega potovanja našega zunanjega ministra ta, da z g. Mussolinijem izmenja misli o spoštnem položaju v Evropi s posebnim ozirom na locarnsko jamstveno pogodbo. Isti krog pristavlja, da bo zunanj minister dr. Ninčić iz Rima odpotoval v Pariz, kjer se bo sestal s predsednikom francoske vlade in zunanjim ministrom Briandom, nato bo pa odšel v Ženevo, da kot šef naše delegacije prisotuje izrednemu zasedanju Društva narodov, o čigar programu smo že poročali. Z dr. Ninčićem je odpotoval šef njegovega kabinka Vučković ter načelnik zunanjega ministrstva Antić. Značilno je, da potuje z istim vlakom tudi italijanski poslanik na našem dvoru general Bordrero s svojim tajnikom.

Brezdovorno je, da je treba temu potovanju našega zunanjega ministra Ninčića v Rim, ki so ga skrbno čuvali v največji tajnosti, pripisovati največjo važnost. Jasno je tudi, da ne gre za izmenjavo misli med Mussolinijem in Ninčićem — faktor to trdijo oficielni krog —, marveč, da je za ta sestanek določen tudi že program. Tajanstvenost, ki sprembla to nenadno potovanje, potrjuje to. Zato so se takoj, ko se je zvedelo za to dogodek, razširili najraznovrstnejši komentarji.

Predvsem se misli, da gre za sklenitev garancijskega pakta med našo državo in Italijo glede meji na Brenerju. O tem vprašanju se je precej pisalo v strokovnem časopisu. Posebno zadnje čase, ko se je vrnila živahnja polemika med oficielнимi nemškimi in ofi-

cielnimi italijanskimi krogji, se je mnogo razpravljalo v italijanskem časopisu. Na tem vprašanju, to je na sklenitvi takega garancijskega medsebojnega pakta med Italijo in našo državo, so v prvi vrsti zainteresirani Slovenci in sicer iz dveh razlogov: z ozirom na Slovence na Koroškem in ravnotako z ozirom na naše sobrate, ki so pod italijansko državo.

Pri vseh dosedanjih pogajanjih je Ninčić popolnoma pustil na strani vprašanje naših narodnih manjšin v Italiji. Italijani so pa vedno dosegli pri teh pogajanjih velike koristi. Belgrajski oficielni krog za naše sobrate v Italiji niso storili nobenega koraka, niso dosegli nobenega zboljšanja njihovega mučnega položaja. Nasprotno se je Slovenscem po vsakem takem pogajanju in sklenitvi pogodbe z Italijo godilo še slabše. Zato ostane upravičena sumnja, da Ninčić sploh ni dovolj sposobna in primerna oseba, ki naj bi nadalje vodila našo zunanj politiko in urejevala razmerje med Italijo in našo državo.

Nekateri krogji se bojijo, da nam bo Ninčić zopet pripravil taka žalostna izmenjenja, kakoršna so doletela našo državo že z rapsko pogodbo in pozneje z rimskim paktom. Na vsak je dolžnost naše javnosti, da temu Ninčićevemu delovanju v tujini posveti največjo pozornost.

Posebno značilno je pa to, da je dr. Ninčić odpotoval, ne da bi preje o tem obvestil parlamentarne klube. Skrivanje vseh važnih zunanjopolitičnih dogodkov pred poklicanimi zastopniki ljudstva, je prišlo tako v navado, da se zunanja politika vodi popolnoma izven parlamenta in brez njegovega sodelovanja. Dejstvo, da sprembla dr. Ninčić italijanski poslanik general Bordrero, ne more dajati ravno največjih nad, da bomo iz teh novih pogajanj izšli dobro.

Dr. Spaho proti združitvi JMO z demokratij

Belgrad, 23. februarja. (Izv.) Iz Travnika poročajo, da se je tamkaj vršil shod muslimanske organizacije, na katerem je govoril voditelj muslimanske organizacije dr. Spaho. Predvsem je dementiral vse vesti o nekakem takozvanem razpadu te organizacije. Dalje je Spaho govoril o težkem gospodarskem stanju v Bosni in Hercegovini in rekel, da ta gospodarska kriza ne preti samo Bosni, marveč celo državi. Poselno je naglasil veliko obdavčenje ljudstva. Govoreč o sporazumu, je dejal, da ne veruje v dolgo življenje sporazuma R in R, in da bo kmalu prišel čas, ko bo njegova stranka

sedevala v koalicijski vladi.

Ta Spahoov govor se v vseh tukajšnjih političnih krogih zelo komentira. Predvsem se misli, da se je dr. Spaho s tem govorom oddalil od demokratov, ki so zadnje čase na vse načine širili v javnosti vesti o tem, da se bosta obe stranki v kratkem času združili. Ta govor je teh dementi teh vesti in dokazuje, da muslimansko ljudstvo v Bosni ne mara srbske orientacije. Raditev ne more odobravati spoštive svoje organizacije s katerokoli srbsko stranko.

Stoletnica rojstva Svetozara Miletića.

Belgrad, 23. februar. (Izv.) Danes se proslavlja v Vojvodini stoletnica rojstva Svetozara Miletića. Rojen je bil 23. februarja 1826. V svoji mladosti je pokazal veliko ljubezen za slovenski živelj v Vojvodini. Bil je brezvredna velik um in rodoljub. Zato je tembolj čudno, da ga danes proslavljajo reakcionari radikalni. Na proslavo, ki se je danes vrnila v Novem Sadu, so dopotovali zastopniki narodne skupščine, vlade in številni radikalni poslanci. V imenu narodne skupščine je na svečanosti govoril podpredsednik Subotić, nadalje je govoril minister za vere Miša Trifunović. Popoldne pa je govoril sin Svetozara Miletića, minister Slavko Miletić, ki je naglasil, da bodo Vojvodinski Srbi ostali vedno verni idejam Miletićevim in da bodo storili vse, da ostane Vojvodina nacionalna dežela in da se bo v njej govorilo samo srbsko, ne pa madjarsko in švabsko.

DR. LORKOVIĆ SMRTNO BOLAN.

Zagreb, 23. februarja. (Izv.) Predsedniku Hrvatske federalistične stranke dr. Lorkoviću se je stanje zelo poslabšalo in se nahaja bolzen v kritični situaciji.

RADIČEVCI KUPUJEJO VELEPOSESTVA.

Belgrad, 23. februarja. (Izv.) Veleposestvo grofa Esterhazyja v Prekmurju je kupil prijatelj Stjepana Radića, lesni industrijač Janečeković v Zagrebu. Veleposestvo obsega 14.000 oralov. Večina so njive in travniki. Sedaj je agrarni minister Pavle Radić uvedel revizijo agrarnih objektov in subjektov. V to svrhu je poslal uradnika iz zagrebške, namesto iz ljubljanske agrarne direkcije. Pravijo, da se je to zgodilo s pristankom slovenskega poslanca Puelja. Agrarni interesenti so v Prekmurju z nastopanjem zagrebškega uradnika zelo neradovljivi. Tudi velikansko posestvo Festetićevu v Medjimurju so kupili Radićeve poslanci.

RADIČEVCI PROTI OBČINSKIM VOLITVAM V DALMACIJI.

Split, 23. februarja. (Izv.) V vseh političnih krogih se mnogo razpravlja o občinskih volitvah v Dalmaciji. Opozicionalni krogji so napadli vlado, ker noče razpisati volitve. Iz radikalnih krogov se doznavata, da radikalni niso proti temu, da se razpišejo občinske volitve. Temu nasprotujejo predvsem radičevci, ki hočejo, da se postavijo občinski komisari in se za ta mesta imenujejo njihovi pristaši.

BOŽA MAKSIMOVIĆ JE OZDRAVEL.

Belgrad, 23. februar. (Izv.) Notranji minister Boža Maksimović, ki je bil zadnje čase bolan, je ozdравel. Tako prvi dan je obiskal predsednika vlade Pašića ter se z njim dolgo časa razgovarjal. Splošno se tolmači, da sta pri tej priliki govorila o znanem sporu med Radićem in Božo Maksimovićem. Kakor zna, je Stjepan Radić nametal na Maksimovića največje žalitve, radi katerih je Maksimović tudi obolel in ni hotel prihajati v skupščino, dokler ne da Stjepan Radić potrebnega zadovoljenja. Zato se z zanimanjem gleda na ta spor, ki je od mnogih Radičevih sporov ostal še nelikvidiran. Obstoja tudi spor s finančnim ministrom, ki je obvestil svoje prijatelje, da ne bo odstopil od svoje zahteve, da mora dati Radić popolno zadoščenje za izrečene žalitve.

PROTI PREGANJANJU GASILCEV V SLOVENIJI.

Belgrad, 23. februarja. (Izv.) Več poslancev raznih strank je podpisalo ostro vprašanje na notranjega ministra radi stališča, ki ga je zavzel napram prostovoljnem gasilnim društvom mariborski veliki župan Pirkmayer.

TISKOVNE PRAVDE V ZAGREBU.

Zagreb, 23. februarja. (Izv.) Danes se je vrnila pred sodiščem tiskovna pravda proti odgovornemu uredniku »Obzora« Lunačku, katerega je tožil urednik »Pukčega prijatelja« Božo Milanović in Istri, ker je »Obzor« pisal, da je delo Milanovića, kakor tudi delo drugih katoličanov v Istri protinarodno. Med razpravo je prišlo med obema strankama do poravnave, Lunaček mora plačati 4.500 dinarjev in sicer 1000 Din za Mohorjevo družbo v Istri, 2000 Din Božo Milanoviću, 1500 Din pa za družine, katere je italijanska vlada pregnala. Plačati mora tudi pravdne stroške. Obenem mora objaviti v »Obzoru«, da obžaluje imenovani napad, katerega je bil objavljen na podlagi napovednih informacij.

Zagreb, 23. februarja (Izv.) Dr. Vidušić, generalni vikar starokatolične cerkve je vložil tožbo proti uredniku »Starokatolička« radi napovednega poročanja o sodni razpravi v zadavi dr. Vidušić proti dr. Korenić. Tako se bo o tej aferi ponovno razpravljalo.

POGAJANJA ZA TRGOVSK

Korupcija.

Ze pol leta vznemirja belgrajsko čaršijo spor med Rade Pašičem in dr. Dragiša Stojadinovičem. Dr. Stojadinovič je inspektor ministrstva trgovine in industrije in zet Ljub Jovanovića. Radikalni krogi so poskusili že vse mogoče, da spravijo ta spor s sveta. Pred meseci so že svetovali Rade Pašiću, da odpotuje v inozemstvo in se umakne, dokler stvar ne zaspri. Dr. Dragiša Stojadinovič je v belgrajskem časopisu očital Rade Pašiću korupcija dejanja, da je ogoljafal državno blagajno in da je škodljiv za našo družbo. Rade Pašić je tožil, sodišče počasi preiskuje in razpravlja, dr. Stojadinovič je pa neugnan. V gotovih razdobjih obnavlja vedno nove napade na Rade Pašića in ga dolži novih nečednosti.

Zadnje dni je dr. Dragiša Stojadinovič zopet udaril. Napisal je članek v belgrajskih »Novostih«, kjer obdolžuje Pašicevega sina, da nikdar ni plačal davkov, da nikoli ni prijavil davčnim oblastem svojega premoženja in svojih dohodkov. Med drugim piše dr. Stojadinovič doslovno: za gospoda Rade Pašića ni bilo ustave, ne zakonov, ne nobene oblasti, ki bi ga poučile o izpolnjevanju državljanskih dolžnosti. Pred očimi vse javnosti je Rade Pašić »zaslužil bajne vso, menjal avtomobile in nihče ga ni vprašal, od kod ima denar, kje ga je dobil, ali je njegovo delo v soglasju z zakoni naše države. Krivično je prijemati za grlo poštene davkopalcevce in jim jemati skoro ves zasluzek za davke, a tega gospoda pustiti, da več let ne plača v državno blagajno niti pare, samo zato, ker je visokega rodu. V začetku letošnjega leta sem dobil potrdilo belgrajskega davčnega urada pod številko 89.666, da gospod Rade Pašić ne plačuje nobenega davka. Davčni urad je pregledal vse knjige, da bi našel kak znesek plačanih davkov, pa zastonj. Toda mi vemo, da v naši državi razen obnemoglih starcev, ki so stari čez 60 let, vojakov in kaznjencev, vsi državljeni morajo plačevati davek. Gospod Rade Pašić pa ni niti starec, niti vojak, niti kaznivec, ampak sin predsednika vlade, posredovalec in lastnik neštetičnih rudnikov in bogastev te zemlje.«

Dr. Stojadinovič javlja, da je on naznani Rade Pašić davčnim oblastem in jim dal točne podatke, glasom katerih mora Rade Pašić plačati 30 milijonov dinarjev na zaostalih davkih. Po določilih davčnega zakona dobi tretjino tega zneska dr. Stojadinovič, ker je Pašić naznani. Toda dr. Stojadinovič se odpoveduje tej nagradi in določa, da naj se razdeli med siromašne invalide in dijake. Pri tem pa apelira na davčne uradnike in komisijo, ki prav te dni rešuje njegovo ovadbo, naj bodo pravični, da bo dal bogataš državi, kar ji gre, in da invalidi in dijaki pridejo do 10 milijonov.

Kakor je videti, se dr. Stojadinovič ne šali. Mogočna mora biti sila, ki drži aktivnega državnega uradnika v Pašicevem ministerstvu tako odločno proti Pašicevemu sinu. Veliči stvari mora vedeti Stojadinovič in njegovi prijatelji, da si upa toliko pisati v javnosti v Belgradu Pašiću-očetu pred nosom.

Madjarska justica.

Veliko pozornost je vzbudilo v Budimpešti te dni dejstvo, da je več osumljencev, ki so zaprti radi ponarejevanja frankov, naenkrat skor istočasno odpovedalo svojim zagovornikom pooblastila in si izbralo druge. Značilno je, da so si odlični osumljenci izbrali že takoj v začetku preiskave najodličnejše odvetnike dr. R. Vambery, dr. W. Vazsonyi in dr. Polonyja, ki so pa slučajno politični pristaši sedanja opozicije, sedaj pa so letem pooblastila odpovedali in si izbrali druge, kot odvetnike manj pozname ljudi, ki pa so člani mažarskih fašistovskih organizacij.

Casopisje, ki razpravlja o tem dogodku, povdaranja, da se je izmenjava izvršila neposredno na pritisk sodnih oblasti in državnega pravdnika. Zagovornik ima namreč pravico, da govorji s svojim klijentom med štirimi očmi. Madjarski mogočniki so se ustrašili molčenosti teh zagovornikov, ki niso o svojih se-stankih in razgovorih s klienti hoteli dajati nobenih konkretnih pojasnil. Balí so se, da zagovorniki zbirajo ves material in ga bodo izdalí še le pri glavnih razpravah, ki pa je javna in bi torej na ta način mogli spraviti v javnost stvari, ki jih hoče vlada na vsak način obdržati v tajnosti.

Za državnega pravdnika dr. Strache listi trdi, da je klical zaprtje osumljence k sebi in jih toliko časa pregovarjal, da so se vdali in preklicali svojemu zastopniku pooblastilo. Tudi na sorodnike osumljencev je državno pravništvo pritiskalo v tem zmislu. Odstavljeni odvetniki so se pritožili na svojo stanovsko zbornico.

Rim, 23. februar. (Izv.) V Milanu so odkrili veliko ponarejevalsko družbo, ki je izvršila veliko goljufij v Parizu, Budimpešti in Berlinu s ponarejevanjem bančnih nakaznic. Voditelj te družbe je bil neki Jurij Marchetti, ki ga je zasledovala policija že dalje časa tudi radi drugih goljufij. Sedaj so ga arretirali in ž njim te 15 tovarisev.

London, 28. februar. (Izv.) Po poročilih iz Taugerja so se Marokanci preskrbeli z novimi topovi in začeli z napadi v okolici Tetuana in obstreljevali tudi mesto.

Madjarska afera.

Budimpešta, 23. februarja. (Izv.) Deputacija, obstoječa iz poslanca Farkasa, Propperja, mejnega grofa Pallavicinija, Littaya in Rakovskega, se je zglasila pri predsedniku skupščine, da bi ta pospešil postopanje proti socialdemokratskemu poslancu Payerju radi žalitev predsednika Bethlena, da bi se mu omogočilo sodelovanje pri nadaljnji razpravi ponarejevalske afere. Židovsky je odgovoril poslancem, da bo komaj mogoče ugoditi njih željam.

Budimpešta, 23. februar. (Izv.) Parlamentarni odbor je imel danes zadnjo sejo, na kateri je referent podal poročilo tega odbora, ki bo javljeno zbornici. Opozicija bo v zbornici podala izjavo manjšine posebej. Plenarne seje v skupščini bodo radi razprav o aferi podaljšane na osem ur.

Budimpešta, 23. februar. (Izv.) Preiskovalni sodnik je odredil, da se napadalca na poslanca Vaszonja Vanay in Molnar izpustita na prostoto, ker ni nevarnosti, da bi pobegnila. Napadni imel značaja napada na javno osebo, ker napadalca nista vedela, kako funkcijo je poslanec opravljal v parlamentarnem odboru. Državni pravnik je proti tej naredbi vložil priziv.

Budimpešta, 23. februar. (Izv.) >Pesti Naplo< poroča, da se je policiji posrečilo dobiti več ključev kneza Windischgraetzja od njegovih sob in omar na Gradu v Varoszabatag. Komisija se je napotila sedaj v ta grad in upadobiti tam še 6000 ponarejenih bankovcev, katerih dosedaj še niso mogli najti.

Budimpešta, 23. februar. (Izv.) Vodstvo socialdemokratske stranke je imelo zborovanje, na katerem je poslanec Payer poročal o političnem položaju. Naglašal je, da opozicija ne bo mirovala, ako bodo vladne stranke priredile demonstracije za državnega predsednika in je gotovo, da bodo socialdemokrati organizirali protidemonstracije. V tem oziru ne bodo odnehalni tudi če bi to zahtevalo večji žrtve.

NOVE IZJAVE PIJA XI. O NOVI ITALIJANSKI CERKVENI ZAKONODAJI.

Rim, 23. februar. >Osservatore Romano< objavlja pismo sv. očeta Pija XI. državnemu tajniku kardinalu Gaspariju o stvari cerkvene reforme zakonodaje, ki jo je pripravila Mussolinijska vlada. Pij XI. znova poudarja, da Vatikan pri teh zakonskih načrtih nikakor ni sodeloval in opozarja, da se morejo taki zakoni pravilno skleniti edinole na podlagi pogajanj in sporazuma s sv. stolico. Takih pogajanj in sporazuma s sv. stolico pa ni bilo in ga tudi biti ni moglo in biti ne more, dokler traja sedanje stanje, prizadeto sv. stolici in rimskemu papežu.

Nove volitve na Nizozemskem?

Nizozemski socialisti in liberalci so pred petimi meseci prodrli s predlogom, da Nizozemska opusti svoje zastopstvo pri Vatikanu. Vsled tega sklepa je tedanjih pet ministrov pristašev krščanske stranke zapustilo svoja mesta in od tedaj neprestano traja vladna kriza. Katoličani ne sprejmejo nobenega mesta v vladi, dokler ne bo omenjeni sklep preklican. Zato je vlada zbornico poslala na dolg odmor in je ni sklical, ker ni našla rešitve.

Sedaj so pa socialisti nujno zahtevali sklenitev zbornice in misijo predlagati, da kralica parlament razpusti in razpiše nove volitve. Socialisti upajo, da bodo pri novih volitvah katoličko stranko, v kateri vlada poguben razkol med krščansko socijalno in katoličkostorščno strugo, porazili in dobili večino.

Afganistan napove vojno Rusiji.

Berlin, 23. februar. (Izv.) Po poročilih iz Kabula (Afganistan) so na ministrski seji sklepalni o vojni napovedi sovjetski Rusiji in se je večina izrekla za to, da se Rusiji napove vojna. V zvezi s tem je bila odrejena delna mobilizacija. Kakor poročajo, se tudi rdeče čete že koncentrirajo na meji.

Tajne umore v Nemčiji so načili nemški fašisti.

Ze par mesecev razpravlja ruski deželni zbor, oz. njegov preiskovalni odbor o tajnih umorih, ki so se izvršili na ukaz neke tajne nacionalistične organizacije. Ta organizacija si je prisvajala pravice fenskega, tajnega sodišča, sodila, obsojala in naročala svojim skravnikom, da dotične ljudi umore. Spretna organizacija je omogočala, da je ta fenska justica dalj časa nemoteno poslovala in ima na vesti že celo vrsto zločinov. Razprave o tem predmetu so tajne in javnost dobiva obvestila samo potom uradnih komunikacij. Zadnje uradno obvestilo javlja tudi, da se zapri morilec Grilte-Lehder izgovarja, da je umora, ki so mu jih dokazali, moral izvršiti na ukaz bavarskih nacionalističnih poslancev Wulle in Kub. Preiskovalni odbor je dobil tudi več podatkov, ki težko obremenjujejo nemško-nacionalnega poslanca Jannke. Jannke bo prihodne dni moral pred preiskovalni odbor.

UPOR V SUDANU.

Kairo, 23. februar. (Izv.) Po vesteh iz Harrutuma so se uprli rodovi Nabu v Sudanu in so morale nastopiti vojaške čete na kameiah, da so razgnale upornike. Angleške čete so pri zasedovanju zajele 300 vjetnikov, mnogo pa je bilo ubitih in ranjenih.

Za stalne sedeže v svetu Društva narodov.

Diskusija za in proti razširjenju sveta Društva narodov je dobila že konkretnje oblike. Druge kandidature so potihnilo, le Poljska energično razvija propagando za svojo kandidaturo. Ministrski predsednik Skrzynski ima te dni dnevne konference s poljskimi strokovnjaki v zunanjosti politiki in pripravlja obširen material, ki ga vzame k zasedanju skupščine Društva narodov. Istotako je poljsko zunanje ministrstvo obširno obrazložilo svoje stališče vsem zastopnikom prijateljskih držav. Angleški poslanec sir Eric Drummond bo odpotoval v London, da osebno obrazloži Chamberlainu stališče poljske vlade.

Najbolj odločno kontra stališče je zavzela Švedska. Vse časopisje vladno in opozicionalno odločno piše proti razširjenju sveta Društva narodov in povedi, da ne nastopa proti kandidaturam, ki so se doslej pojavile ampak da Švedska principiellno odklanja vsako razširjenje, ker je z njim združena velika nevarnost, da se zruši s tem vsa zgradba organizacije Društva. Vladno časopisje zatrjuje, da bo Švedska v vsakem slučaju glasovala proti dodelitvi stalnega mesta v svetu kaki drugi državi.

London, 23. februar. (Izv.) V parlamentarnem odboru za zunanje zadeve so obravnavali zadeve Društva narodov in so se zastopniki vseh strank izrazili za to, da se v svetu Društva narodov ne ustanavljajo nova mesta.

London, 23. februar. (Izv.) Z ozirom na vesti, da se je ministrski svet izrazil, da Poljska ne sme dobiti zastopnika v svetu Društva narodov, se uradno te vesti označujejo kot nerescenje. Ministrski svet dosedaj še ni zavzel nikakega protivnega stališča proti temu, da dobita Poljska in Španija zastopnika v svetu Društva narodov.

Zveza baltiških držav.

London, 23. februar. (Izv.) Daily Telegraph poroča, da snujejo baltiške države Letonska, Estonska in Litavija gospodarsko in politično konfederacijo. Če bodo ti načrti uspeli, bodo te države sklenile zvezo, v kateri bodo vse države ohranile svojo samostojnost, skupno pa bodo sklepale vse diplomatske, finančne in trgovske pogodbe.

SPOR MED POLJSKO IN LITVO.

Varšava, 23. februar. (Izv.) Po poročilih ličstov se je spor med Poljsko in Litvo zelo posostril. Litva je odklonila pogajanja za mirno rešitev spora. Poljske oblasti so radi tega znatno ojačile obmejne čete. Mesto Vilna stoji močno pod vtim tega spora, ker je po mestu vedno več vojaških čet. General Haller zbira prostovoljske čete, samo da bo enakopravnost, v dolžnostih kakor v pravilih. Enaki davki naj bodo na primer in enaki krediti v proračunu, pa če se na Srbskem zgradi tri ceste, naj se na Slovenskem vsaj ena; pa da bomo tudi Slovenci imeli primereno število generalov, diplomatom, državnih svetnikov, ministrov, pa vsaj na sedem let enkrat tudi kakega ministrskega predsednika. Da bo enakopravnost, bratska enakost. Pod milim nebom nič drugega si ne želimo v tej naši državi.

Beležke

△ Srbsko fronto je napovedal torej g. minister Milan Simonović, ki da se bo borila proti hrvaški in slovenski fronti, v svrhu obrambe države... »Jutro mora tej srbski fronti seveda takoj dati svojo moralno pomoč in piše: »Videti je, da je začela tudi v srbskem delu našega naroda popuščati potrežljivost.« — Radi bi vedeli, nad čem je Srbi minila potrežljivost. Ali nad slovensko dobrodrušnostjo, ki se pusti od centralizma že sedem let na meh odirati? Ali je minila srbski narod potrežljivost nad tem, da plačuje trikrat manjši davek kot slovenski narod? Ali pa je morda minila radikale potrežljivost nad Pribičevičevim jugoslovenskim frontom, ki jim je pripomoglo do centralizacije in vsestranske dominantnega položaja v državi, a zdaj zahteva zato plačilo v obliki sovladavine? Skratka ne vemo si razlagati, zakaj je začela v srbskem narodu popuščati potrežljivost. Z gotovostjo pa lahko trdim, da ko bi se nam Slovencem tako slabo godilo v tej državi ka-kor se godi Srbi, bi nas že zdavnaj minila vsa potrežljivost.

△ Veljava Slovencev. Ta je bila l. 1918.

tako velika, pripoveduje »Jutro«, da so bili Slovenci sprejeti v Belgradu kot milijenci, katerim gre v novi državi večji vliv in večja moč, kakor pa znaša njihovo število. V prvih vladnih kraljevine SHS je postal dr. Korošen podpredsednik, še en Slovenec član kabinka. — Vse preveč veljave, gospoda slavna, vse preveč veljave. Ali Slovenci smo mnogo skromnejši. Mi smo čez in čez zadovoljni z golo enakopravnostjo. Nikoli nismo na kaj več aspirirali in tudi danes nič več ne zahtevamo ko zgolj enakopravnost. Magari tudi v razmerju števila, samo da bo enakopravnost, v dolžnostih kakor v pravilih. Enaki davki naj bodo na primer in enaki krediti v proračunu, pa če se na Srbskem zgradi tri ceste, naj se na Slovenskem vsaj ena; pa da bomo tudi Slovenci imeli primereno število generalov, diplomatom, državnih svetnikov, ministrov, pa vsaj na sedem let enkrat tudi kakega ministrskega predsednika. Da bo enakopravnost, bratska enakost. Pod milim nebom nič drugega si ne želimo v tej naši državi.

Katoliški svet BELGIJSKA PODPORA ZA RUSKE DIJAKE.

Kardinal Mercier je s svojim velikim vplivom in tudi s svojimi privavnimi sredstvi vzdrževal velikodušno dobrodelno podjetje za vzdrževanje ruskih visokošolcev. Z njego smrto je ta akcija izgubila glavnega organizatorja in dobrotnika. Vendar je upanje, da bodo belgijski katoličani v spomin velikemu kardinalu mogli še zbirati zadostna sredstva za nadaljevanje tega velikega dobrodelnega podjetja. Zveza belgijskega katoliškega dijaka je pričela veliko akcijo za zbiranje prispevkov v ta namen. V belgijskem mladinskem glasilu »Cahiers de la jeunesse catholique« je ruski katoliški redovnik oče Lev objavil članek, v katerem dokazuje veliko versko in vzgojno vrednost te akcije. Katoliški dijak z dobrodelnim delovanjem in s prijateljskim občevanjem v sрcih ločenih bratov zbuja pravo krščansko ljubezen in spoštovanje do katoliške vere, ki daje nagib za toliko požravnost. V sedanjih razmerah je dobrodelnost posebno uspešno apostolsko delo

NOV FRANCOSKI SVETNIK.

»Vie Catholique« naznana, da je preiskava za beatifikacijo Friderika Ozanama

Dnevne novice

★ Umrl je včeraj na Blokah pri Rakeku g. Jakob Koritnik, župnik v pokoju. Pojognji je bil rojen v Polhovem gradu 25. julija 1848 in bil v mašnici posvečen 27. junija 1876. Bil je dolgo časa župnik v Starem trgu pri Ložu. — Pokopali ga bodo jutri ob desetih.

★ Promocija. Dne 15. februarja 1926 je promovirala na zagrebški univerzi gospica Gabrijela Železnik za doktorja vsega zdravilstva, hčerka g. Ivana Železnika, višjega sodnega oficijala v pokoju.

★ Reorganizacija šolsvra v Prekmurju. Prosvetno ministrstvo namerava preosnovati šolsvo v Prekmurju in zgraditi več novih šol; pozvalo je mariborski prosvetni inspektorat, da predloži potrebne načrte.

★ Propaganda za tujski promet v Ameriki. Razna planinska in druga društva so se obrnila na vlado s prošnjo, da poskrbi, da naši konzulati v Ameriki posvetne več pažnje propagandi za naša letovišča in kopališča, posebno pa za Dalmacijo.

★ Vsem, ki se potegujejo za brezalkoholne gostilne. Ker me na predavanjih in ob drugih prilikah ljudje povprašujejo, kako je vlagati prošnje za brezalkoholne gostilne, sporočam, da veliki župan ljubljanske oblasti, oddelek za trgovino in industrijo še danes ne ve, kako je postopati priodeljanju brezalkoholnih gostiln, ker ne ve, ali spadajo brezalkoholne gostilne pod pravilnik o točenju alkoholnih pijač. Da se doseže v tem oziru jasnost, sem se že meseca oktobra preteklega leta zglasil pri velikem županu, oddelek za trgovino in industrijo, ki je vprašal za pojasnilo ministrstvo v Belgradu. Dotični akt, kakor sem to zvedel pred par dnevi, se je nekje izgubil. Od oktobra sem v tej zadevi že širikrat osebno interveniral pri oddelku za trgovino in industrijo, dvakrat pri g. velikem županu dr. Baltiču, pa vse zaman — rešitve ni od nikoder. Vsakokrat se mi sporoča, da se bo rešitev urigrala, naj še počakamo par dni. Pri posameznih okrajnih glavarstvih je že vloženih dokaj prošenj za podelitev brezalkoholnih gostiln; le-ti pa teh prošenj ne smejo oz. ne morejo rešiti, ker ne dobe tozadavnega navodila iz Ljubljane in ta ne iz — Belgrada. Prošnje za ostale gostilne pa, kakor je meni znano, se rešujejo dokaj hitro! To sporočam vsem, ki reflektirajo na brezalkoholne gostilne — v vednost, drugim pa v — nadaljnje zavlačevanje. — J. Lindič.

★ Brezalkoholne sokove (malinovec, borovinčar, bezgovc, ribezov, črešnjev in višnjev sok) dobavlja v vsaki množini po najnižji dnevni ceni osrednja zadruga »Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

★ Pod zaglavjem »Mohorjani in Lavantinski škofovji« čitam: »Popolnoma izostale so župnije ... Sv. Rupert v Slov. gor.... Kaj je vzrok?« To popravljam, ker je župnija Sv. Rupert v Slov. gor. lansko leto imela 70 udov, ki so vši dobili knjige. — Iv. Pajl, poverjenik.

★ Upokojitvi pri državni železnici. V območju ljubljanskega ravnateljstva državnih železnic sta upokojena uradnika Alojzij Agrež in Karel Skala.

★ Iz carinske službe. Za carinskega posrednika pri glavnem carinarnici v Mariboru je imenovan Anton Toroš, car. revizor v pokoju.

★ Industrijska železnica Medvedec-Rogatec. Prometno ministrstvo je dovolilo nadaljevanje priravljajnih del za gradnjo normalne industrijske železnice na parni pogon od Medvedca do železniške postaje v Rogatcu.

★ Iz državne službe je odpuščen po čl. 234 urad. zakona pisar pri agrarni direkciji v Ljubljani Aleksander Bahovac.

★ Iz Uradnega lista. Uradni list za ljubljansko in mariborsko oblast z dne 20. t. m.

objavlja: Pogodbo o miru in prijateljstvu med našo kraljevino in Turško republiko; Popravek k razpisu o izdajanju šolskih potrdil in izpričeval; Razglas osrednje vlade o direktnem blagovnem prometu med Trstom ali Reko na eni strani in postajami v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev na drugi strani.

★ G. Albin Prepeluh upravni svetnik Steinbeissovega podjetja. Na glavni skupščini velepodjetja »Dobrlin-Drvar« (Steinbeiss) 21. t. m. je bil za upravnega svetnika izvoljen tudi g. Albin Prepeluh. Dohodki upravnega svetnika pri tem podjetju znašajo, kakor izvemo, leino po sedanjih izvidnicah okrog 200 tisoč dinarjev. Čestitamo!

★ Združenje mladih Slovanov v Varšavi. Pod tem naslovom se je v Varšavi osnovalo slovansko društvo, ki združuje tam živeče Poljake, Ruse, Jugoslovane, Čehe, Lužiske Srbe, Ukrainer, Belorus in Bolgare. Društvo ima namen delati za kulturno bližanje slovanskih narodov in posvečati največjo pozornost akademikom, ki študirajo na poljskih univerzah. Doslej ima društvo 150 članov. Ker želi društvo stopiti v stik z vsemi slovanskimi univerzami, prosi akademske organizacije, da mu pošljeno informacije na naslov: Poljska, Varšava, Zielna 46. m 5 Stowarzyszenie Młodych Słowian.

★ Društvo organistov in glasbenikov za Slovenijo v Celju ima v torek 2. marca t. l. ob pol devetih dopoldne v dvorani hotela »Belvi vol« v Celju svoj redni občni zbor. Nastopili bodo razni govorniki glede organizacije, pravnega stanja organistov itd. Predavat pride tudi g. dr. Švara iz Ljubljane. Ker bo ta občni zbor za nas izredne važnosti, zato naj člani premagajo vsako oviro in se ga gotovo udeleže. Vsak naj pa pripelje s seboj še svojega tovarisha! V združenju je moč! — Pomagajmo si sami do svojega boljšega položaja z organizacijo. Polovična vožnja je dovoljena. Vsak član se mora pri železniških blagajni izkazati s člansko legitimacijo in kupiti pri vstopu cel vozni listek do Celja. Tam se bo potrdila Vaša prisotnost na občnem zboru, da bo veljal vozni listek tudi za nazaj. Ne pozabite članske krščice!

★ Akademija v spomin VL. Reymonta in St. Žeromskega v Zagrebu. V avli zagrebškega vsečulnišča se je vrsila dne 22. slavnostna akademija v spomin VL. St. Reymonta in St. Žeromskega. Akademijo je priredilo »Poljsko kolo«, ki tvori odsek Društva hrvatskih književnikov, pod pokroviteljstvom rektorja dr. Perovića. Navzoče je bilo najodličnejše občinstvo; duhovština sta zastopala škof Pemuš in kanonik J. Barle.

★ Dom za narodno zdravje na Sušaku. Dne 22. t. m. so na Sušaku na slovenski način otvorili novo bolnično odnosno dom za narodno zdravje. Vlado je zastopal dr. Andrija Štampar, ki je v svojem govoru naglasil, da je zgradila država ta vzorni zavod v znak hvaljenosti do primorskega prebivalstva, ki je v najtežjih razmerah ohranilo narodno zavednost. — Novi zavod bo središče vsega socialno-zdravstvenega dela v našem Primorju. Vanj se bo iz Kraljevice preselila stalna postaja za pobijanje malarije; dalje vodstvo karantenske postaje iz Martinščice, kjer ostane poslej samo lazaret; antivenerična ambulanca, ki je postala po italijanski okupaciji nujno potrebna; antituberkulozni dispanzer; vtori se posvetovalnica za materne in ambulatorij za pregledovanje in nego predšolske in šolske dece; v domu se končno naseli tudi mestna postaja za prvo pomoč.

★ Stoja in dr. Vukašin Marković. Nedavno smo poročali, da je nečakinja komunističnega vodja dr. Vukašina Markovića — Sto-

ja Marković ušla iz ječe na Cetinju. Te dni je pa prejelo cetinjsko sodišče od Stoe pismo, ki je bilo oddano na pošto v Podgorici. Stoa prosi, naj zaradi njenega bega nikogar ne sumničijo. Njej ni pomagal nihčen razen Boga. Pismo, na katerem je podpisani tudi dr. Vukašin Marković, pravi, da sta oba — Stoa in Vukašin — v Piperskih planinah.

★ Trojčke, in sicer 2 deklici in 1 dečka, je povila Julija Korene, žena bajtarja in kovača v Zloganjski gori pri Škocjanu. Tri meseca jih je vse tri sama dojila in negovala. Vsi trije so zdvari in se dobro razvijajo. Ker je mati, ki živi v veliki revščini, pri tem preveč oslabela, je na prošnjo potujočega gospodinjskega tečaja, kateri se naš nahaja v Škocjanu, sprejel eno deklico do 1 leta v oskrbo »Dečji in materinski dom kraljice Marije« v Zavodu za socialno-higieniko začito dece v Ljubljani.

★ Absolvente in absolventinje bivše Slovenske in sedanje Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani prosim, da mi kratko sporoč svoj sedanji poklicni položaj in prejemke. Ker potrebujem podatke v nujne statistične svrhe, pričakujem, da bo vsakdo hitro odgovoril. — Josip Gogala, ravnatelj.

★ Direkcija drž. železnice, strojni oddelek, Ljubljana, razpisuje ponovno oddajo prevoza raznega materiala od postaje Rakek do črpalki v Zelšah. Natančnejši pogoji so razvidni pri strojnem oddelku direkcije. Rok za polaganje ponudb do 8. marca t. l.

★ Vse se čudi krasnim dobitkom bogate loterije »Kat. prostovetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami«, katere zamoreš v srečnem slučaju dobiti, če posudeš srečke te loterije, ki se prodajajo samo po 5 Din. Dobitkov je 250 v vrednosti 50.000 Din. Ker dobi vsakdo, ki naroči 10 srečk, 3 srečke brezplačno, zato je naval na te srečke grozovit. Tudi tebi srečujemo, da si jih takoj naročiš, kajti zrebanje je pred dum. Piši samo dopisno na »Lotrijski odbor v Sv. Petru pod Sv. gorami in navedi, koliko srečk želiš. Poština te nič ne stane, ker se srečkam priloži položica. Zapomni si dobro: ne odlaj z naročilom!

★ Podraženje falsokega toka. Iz Orehove vasi nam pišejo: Od leta 1922. si je celo vrsta občin na Dravskem polju dala napeljati električno luč in silo od elektrarne Fale. To je bilo posameznike velike vsote, ker so morale občine same plačati občinsko omrežje, potem za takozvano Bachlerjevo progo, inštalacijo in transformator. Tako stane ena luč povprečno 2000 K. Ker je naš ljudstvo napredno, so vse to radi, čeravno težko žrtvovali. S Falo so občine oziroma elektr. zadruge napravile pogodbe za dobavo toka za luč in pogon strojev. Nekaj časa je šlo vse v redu, a z novim letom 1925 nam je Fala brez vsakega razloga povisila ceno za 50—80 odstotkov, mi smo sicer godrnjali, a potrepli. Z novim letom 1926 nam je po Fala brez kake navedbe vzrokov zopet podražila tok za 50 do 80 odstotkov. Ker imamo s Falo pogodbo, da se bodo cene ravne vedno po valuti in se je valuta od 1922. ko je bila pogodba sklenjena, do danes za polovico dvignila, nas je to zelo iznenadilo. Skušali smo doseči pri ravn. Fale, da odneha, ali brezuspešno. Tudi intervencija velikega župana je bila brez uspeha. V nedeljo 14. t. m. sta bila dva protestna shoda v Slivnici in Orehovici, kjer se je soglasno sklenilo, da se dajo odklopiti, če ne bo Fala odnehal. Bati se je, da bo nastala iz tega velikanska pravda, ker zahtevajo ljudje od Fale povrnitev stroškov, ker ne drži pogodbe. Opaziramo oblast, da najde pot, da se ta spor poravnava. Čudimo se, da se čuti oblast napram Fali tako slaba, med tem ko se proti revnejšim tako brezobjektivno postopa, če le za eno krono dražje prodaja mleko, kakor je to gospodom po volji. Napravite red tudi tam, kjer se delajo ogromni

dobički, da bomo videli, da se tudi za nas brigate.

★ Strahovit požar je nastal v noči od 20. do 21. februarja pri veleposetniku Juriju Medvedu p. d. Jeseniku v Mali Reki. Zgorela so gospodarska poslopja s približno 50 stoti sena in otave ter z vsemi gospodarskimi potrebsčinami. Škoda je ogromna. Zavarovanje prenizko. Goreti je začelo v soboto okoli sedme zvečer in je gorelo vso noč. Rešiti se je dalo samo to, kar je z opoko krito. V nedeljo so se vrstile cele procesije ljudi, ki so hodili gledati strašno pogorišče. Kako je ogenj nastal, ni znano.

★ Goljulija v monopolskem skladislu v Zagrebu. Zagrebška policija je odkrila veliko goljulijo v glavnem monopolskem skladislu. Uradniki višji in nižji od upravnika navzdol so na imena raznih glavnih zalog tobaka kupovali velike zaloge in na njihovo ime dobili običajnih 8 odstotkov popusta. Ta tobak so prodajali zagrebškim trafikantom in jim dovolili 6 odstot. popusti. S tem je bilo prikrajšano glavno skladislo, ki sicer daje trafikantom samo 5 odstot. provizijo. Trafikanti niso namreč kupovali tega blaga več v skladislu, kjer dobesamo po 5 ampak od uradnikov, ki so jim dali po 6 odstot. Vsled te manipulacije pa je skladislo plačevalo 8 odstot. provizijo za veliko večjo množino prodanega tobaka kakor je bilo potrebno. Na ta način je bila država oškrovana za okrog 400.000 dinarjev. Zadevo ima v rokah državno pravdiljivo.

★ Predaja črvenih tovar Peter Kozina in Ko. po znižanih cenah v trgovinah Aleksandrova cesta 1 in Breg 20 se izjemno podaljša do konca leta tega meseca, ker se do sedaj ni moglo vsem odjemalcem postreči, na kar se opozarja cenz. občinstvo. 1043

★ Čipke, kleklane iz najlinejšega lanenega sarkana dobitne najceneje pri Osrednji čipkarški zadrugi v Ljubljani, Pod Tranič.

★ »Čajanka« čajne mešanice so najcenejše in najizdatnejše. Zahtevajte jih povsod. Posebno priporočamo št. 2 in 3.

Na ljubljanskem trgu v posti medu se prodaja dosti. Da okusiš pravi slaj, deni ga se v »BUDDHA«-čaj!

Ljubljana

○ Telovadna akademija. V nedeljo, dne 28. februarja ob štirih popoldne priredi Orel Krakovo-Trnovo v telovadni šoli na Grabnu telovadno akademijo s sledečim sporedom: I. Proste vaje članov. II. Proste vaje članic. III. Deklamacija. IV. Vaje z veternicami, mladenke. V. Sportne vaje, člani, govor. VI. Batalja, člani. VII. Deklamacija. VIII. simbolične vaje članic (krožkove vaje). IX. Mladci, odsekovne vaje. X. Oj Doberdob, simbolične vaje članov (odsekovne vaje), poje moški zbor. XI. Zaključna skupina. Ker so telovadne točke zelo zanimive, vabimo vse prijatelje orlovnstva, da se v obilnem številu udeležte te akademije.

○ Seja Krščanske ženske zveze je danes ob štirih popoldne v Jugoslovanski tiskarni.

○ Orel Sv. Peter Ljubljana. Današnji fantovski večer se preloži na prihodnjo sredo.

○ Popravek. V št. 44. našega lista od 23. t. m. smo pod naslovom »Ponesrečen biciklist« poročali, da se je s kolesom po lastni neprevidnosti ponesrečil g. Franc Zalar, merski mojster. — Kakor se je dognalo na kradnico, je bilo naše ponoči netočno. Imenovanemu gospodu se je bilo namečen nadomestno zlomilo kolo, vsled česar je padel tako momentano, da je zadobil na glavi precejšnje poškodbe, radi katerih je moral v bolnico.

○ Vlom v izložbeno okno. Na Resiljevi cesti je bilo vlomljeno v izložbeno okno trgovine »Šoštarič-Petan in Erker«. Tat je odnesel 20 kovaških pil, vrtalni stroj in več ko-

dviga ob dragocenih, baziliku v 3 ladje sproti snežna belina mramornatih kipov, kopojači se v zlatih pramenih razigrane solnčne luči. Skozi goste špalirje cipres pa ti splava včasih pogled daleč preko kampanje na po-knjomirne, čiste črte gor.

Prav tako se mi zdi kot da sem kje v dunajskem »Cottage-Villenviertel« ali v »Tirkenschanzpark«, kamor smo stari Daničarji v letih pred in v začetku vojne hodili modrovati in uživati čisti zrak venčaj iz svojih očih in mračnih sobic in zadušljivih ulic milijonskega mesta. Kje so tisti časi?

Ko sem počasi korakal proti baziliku, so mi misli zabolidle v davnino, v one prve čase krščanstva, še vsega obdanega od krvave zarje mučenštva. Nekaj metrov pod nivojem sedanje ceste leži površina one, po kateri so hodili prvi kristiani in med njimi mala patričinja Nežka, ta ljubki zgled neoskrunjenega devištva in junaške ljubezni. Cela vrsta kristjanov si je izbrala svoj grob v bližini deviške mučenice in njeno sestre po mleku sv. Emerenciane in še danes počivajo tukaj nihovi ostanki, nedotaknjeni in nemotenji v skrivnostnem miru tihih podzemskih katakomb.

Bazilika nima vhoda s ceste, temveč z drugega dvorišča samostana lateranskih koračev, ki svetišče oskrbujejo. Po 47 širokih stopnjicah stopaš najprej začuden dol, kajti bazilika leži do polovice pod zemljo, na levem in desni pa te v stenah vzdokane plošče z napisimi spominjajo, da se bliža mestu katakomb. Notranjost svetišča te iznenadi. Dih devištva veje po teh v najplemenitejšem bazikalnem slogu zidanih prostorih in se

vaškega orodja v skupni vrednosti 1525 Din. Kdo si je tako po ceni nabavil orodje, še niso ugotovili.

○ Zagonezen slučaj. Pod tem naslovom smo včeraj poročali, da so našli na Sv. Petra nasipu ob kavarni Central ključavnica vajenca v nezavesti s precej nevarno rano v prisih. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico. Včeraj je fant, ko se je zavedel, povedal, da je obrezoval kos lesa, pri čemer mu je nož izpodletel in se mu zasadil v prsa. Policia pa je sedaj ugotovila, da se je celo stvar vršila drugače. Tomšič je obiskal tisti večer svojega prijatelja Henrika Ekarja na Sv. Petra cesti. Med igro je razgalil Tomšič prsa, nastavil nož in pozval Ekarja, da naj udari. Ker ta ni hotel udariti, je udaril po nožu Tomšič sam in si ga potisnil v prsa. Seveda je tudi ta izpoved izvita iz trte. Vse kaže, da sta se fanta sprla ali pa da se jima je res zgodila nesreča in sedaj ne vesta, kako bi se obvarovala. Tomšiču se rana boljša in bo kmalu okreval.

○ Poskušen vrom v stojnico. Predsnočnjim so poskušali neznani zlikovci vlotiti v stojnico na vogalu Vošnjakove in Bleiweisove ceste. Odtrgali so že žabico na vratih, vendar pa niso odnesli ničesar ker so bili bržkone prepodenici in so pravočasno pobegnili.

○ Nesreča na Ižanski cesti. Posestnikova hči Marjeta Stržišarjeva je vozila z enovprežnim vozom po Ižanski cesti. Nasproti ji pripelje tovorni avto neke ljubljanske tvrdke, katerega je vodil šofer Adam Levicki. Kljub temu, da je šofer, ko je videl, da se konj plaši, svoj voz in motor ustavljal, je skočil konj s ceste v jarek, kjer je vse skupaj prevrnil. Pri padcu se je dekle poškodovalo na desni nogi in sicer tako, da so jo morali prepeljati z rešilnim vozom v bolnico. Konju se ni pripetilo nič, pri vozu se je zlomilo oje, poleg tega pa se je razbilo še 50 jajc.

○ Pobegnil je od svoje matere vdove Hudeček s Trnovskega pristana sin Viktor Hudeček, ki je služil kot zlatarski vajenec pri tvrdki D. Zupanc. Fant je visok, dobro razvit, čedno oblečen in je odšel, kot sodijo po njegovih prejšnjih govoricah, proti Dalmaciji.

Novo poslopje za državno licejsko knjižnico?

V nedeljo sta dospela v Ljubljano pregledoti ljubljanski gledališči dr. Nikola Andreič, pomočnik ministrstva prosvete in Milijtin Čekić, inšpektor umetniškega oddelka prosvetnega ministrstva. V torek dopokine sta obiskala v spremstvu dr. Lončarja, šefa prosvetnega oddelka v Ljubljani, tudi drž. licejsko knjižnico in si ogledala njene prostore. Kakor se čuje, namerava prosvetno ministrstvo določiti večjo vsoto za zidavo novega poslopja za vseučiliško knjižnico v Ljubljani in v nekaj letih preseliti tja sedanjem drž. lic. knjižnico, ki bo tako po dolgih letih le dospela do lastnega doma, kar je že skrajni čas. Licejska knjižnica je tako napolnjena s časopisi in knjigami, da ji po dveh letih ne bo možno spraviti pod streho niti knjige več, četudi bi porabili vse kleti, ki pa so za shranjevanje knjig popolnoma neprimerne. Želimo le, da bi se obljudba, da kmalu dobije lic. knjižnica novo lastno poslopje, prav kmalu uresničila. Zadovoljna bo gotovo tudi II. drž. gimnazija na Poljanah, kjer je knjižnica v veliko napotu gimnaziji, ki ji silno pomanjkuje prostora za učne sobe. Ko je Belgrad dobil lastno lepo novo poslopje za vseč knjižnico, naj bi tudi Ljubljana prav kmalu dobila primerno poslopje v korist znanstvenega dela!

Podniraite naše dijake.

po načrtih znanega esteta in zgodovinarja P. Vittorio Fachinettija.

Znamke po 20 cent. zelene barve, predstavljajo sv. Frančiška z enim sobratom, ko ob prihodu v Sveti Deželo kleče pozdravlja Jeruzalem, mesto Gospodovega trpljenja, nad katerim žare v glorijs 3 golgotski križi. — Vojilčaste znamke po 40 cent. kažejo prvo po sv. Frančišku popravljeno cerkvico sv. Damijana s frančiškanskim samostanom. One po 60 cent. v rdeči barvi predstavljajo veliki samostan konventualov v Assisi s cerkvijo, kjer počiva telo sv. Frančiška, modre po 1.25 L pa smrt sv. ustanovitelja frančiškanskega reda, ležečega na tleh sredi kleččih in molečih sobratov. Znamke po 5 L s sliko sv. Frančiška od Andrea della Robbia se prodajajo kot jubilejne po 7.50 L, cena prvih 4 vrst je pa ostala navadna, kar bo gotovo pripomoglo k njihovemu razširjenju, ne glede na prikupno obliko in na z umetniškim okusom izdelane motive znamk.

Del čistega dohodka gre v dobro glav. odboru za proslavo 700 letnice smrti sv. Frančiška v Assisiu.

KRIZEM NOVE TURČIJE.

V nedeljo, 7. t. m. je imel v veliki dvorani bibličnega instituta P. G. de Jérphanion S. I. profesor papeškega Vzhodnega instituta zajemljivo predavanje >Attravers la Turquie nouvelle< s sklopičnimi slikami. Predavatelj je bil koncem avgusta preteklega leta od svojih redovnih predstojnikov poslan v Armenijo, da pregleda, v kakem položaju se po do-

Maribor

□ Občni zbor Društva jugoslovanskih državnih uslužencev in upokojencev v Mariboru se vrši dne 24 t. m. ob 19. uri v dvorani gostilne Pečnik na Rotovžkem trgu. Vhod iz Lekarniške ulice št. 6. Obenem se vrši občni zbor >Samopomoči<.

□ Pogrebni sklad kršč. ženske zveze za Maribor in okolico opozarja svoje člane, da se mora članarinu plačati v naprej in sicer pri odbornici. Odbornice niso dolžne pobirati članarine na domu članov, ker ne dobijo za to nikake odškodnine. Nadalje opozarjam člane, da kdor zaostane s plačilom članarine dva meseca, izgubi pravico do posmrtnine. Da se olajša delovanje odbora in zmanjšajo upravni stroški, prosimo cenjeno članstvo, da po možnosti plača članarino za celo leto v naprej.

□ Natačaj. Mariborska mestna občina razpisuje oferini natačaj za oddajo težaških, zidarških, železobetonskih in tesarskih del pri zgradbi mestne stanovanjske hiše na vogalu Smetanove in Vrtnje ulice. Načrti so na vpogled dnevnost pri mestnem gradbenem uradu od 8. do 14. ure, kjer se dobijo tudi vse potrebne informacije in pripomočki. Ponudbe je podati skupaj za težaška, zidarska in železobetonska, posebej pa za tesarska dela. Pojedne ponudbe so neveljavne. Termin za oddajo ponudb je v ponedeljek, dne 1. marca t. l., ob 10. uri v mestnem gradbenem uradu.

□ Državna posreduvanja dela v Mariboru. Od 14. do 20. februarja t. l. je bilo 118 prostih mest prijavljenih, 148 oseb je iskalo službe, v 62 slučajih je urad posreduval uspešno in 24 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 20. februarja t. l. pa je bilo 885 prostih mest prijavljenih, 1251 oseb je iskalo službe, v 501 slučaju je urad posreduval uspešno in 70 oseb je odpotovalo. — Brezposeknost še vedno načrta.

□ Najzlastnejšo poglavje! Ako odpove materina ljubezen, je to najbolj grozen pojav v človeški družbi. In kar dva slučaja javljajo dnevno življenje. Ena je vrgla svojega otroka v kanal, druga pa je zanesla v tujo hišo in izginila. Kaj, če bi še javili, kar je težko javiti, da ubije mati otroka sama v sebi, pa o takih ne bi mogel reči samo ena! O mater!

□ Osebna vest. Gospa profesorja Ribariča je nastopila službo kot učiteljica hrvaščine na osnovnih šolah.

□ Olikani socialist. V stolni cerkvi je nekdo, ki se je podpisal kot socialist, popisal steber z raznimi psovkanami zoper duhovnike. Ali je to vpliv naše mariborske >Štimce<? Ta namreč prav rada take psovke kot svojo duhovitost priobuje.

□ Higijenska razsveta je že prvi dan vzbujala splošno zanimanje. Našim čitateljem jo kar najbolj priporočamo.

□ IV. redna seja občinskega sveta mariborskega se vrši v torek, dne 2. marca t. l. ob 5. uri popoldne v mestni posvetovalnici. Dnevni red je tokrat zelo kratek.

□ Kalmanova opereta >Greška Marica na mariborskem edru. V sredo, dne 24. t. m. ob 20. uri vprizori mariborsko gledališče enega največjih sodobnih operetnih >Slagerjev< >Grofico Maricoc<. Za popularnost in neverjetno privlačnost te operete jamči dejstvo, da še ni bilo operete, ki bi jo kakor >Grofico Maricoc< v enem in istem gledališču vprizorili preko sedemstotkrat pri vedeni polni hiši. Ta redek jubilej more doživel le delo, ki — v tem slučaju kot opereta — vsestransko zadovoljuje. — Tudi na našem odru obeta biti >Grofica Marica< nadvse privlačen operetni komad kajti uprava se ni ustrašila gmotnih stroškov (novi rezkošni moderni in nacionallni kostumi, nove dekoracije), tako da bo >Marica zanimiva tudi s te strani. Posebno bo zanimala tudi koreografija. Režira operetni režiser Kurt Bachmann kot gost, dirigira g. L.

godkih zadnjih let nahajajo tamkajšnje redovne postojanke in naselbine.

Predavatelj na živahan in Francozu lasten duhovit način opisuje doživljaje in opoznavanja na tem potovanju. Ustavl se je najprej v Carigradu, kjer je ostal 7 tednov. Razmere v nekdanji prestolnici stare Turčije se v zadnjih 4 letih niso veliko spremenile, vendar pa se more opažati precejšen napredok v moderniziranju cesta in ulic v Peri, Galati in Stambulu, ki doživajo čedmalje bolj zapadni značaj. Fesi, nekdaj turško narodno pokrivalo, izginjajo iz javne pozornice in na njihovo mesto stopa evropski klobuk. Kemal paša je zelo energičen gospod, ki brez ozira na levo in desno in brez vsekih ceremonij odpravlja staro, ako ne odgovarja njegovim načrtom in uvaja novo, moderno. Glede načina oblačenja je kratkomalo izdal parolo: Vsi Turki morajo biti napravljeni kot drugi civiliziranci v Evropi. Kdor se ne bi pokoril ukazu, bo občutno kaznovan. In res, mnogo fesov je strčalo v Bosphor. Pri tem je predavatelj hudomušno omenil, da menda Kemal paša ni imel namena zapovedati, da bi se turške dame, ki so se dosedaj v javnosti smele pokazati le popolnom zakrite, odsedaj morale kazati slečene kakor je to običaj v modernih državah! Navada, da bi si zakrivale obraz je odpravljena, klobuk pa Turkinja kljub temu ne nosijo, pač pa namesto njih črn pajčolan, ki ga znajo ubrati in nositi z izbrano eleganco.

Kemalova reforma se mora pa boriti z močnim tradicionalizmom. Tako je n. p. fes za Turke tudi predmet religioznega značaja, kar se najbolje vidi v močjih. Kape, ki jih sedaj

Hercog. — Naslovna vloga je v rokah gne. Lubejeve, njen partner bo g. Bratuž. Dalje bodo nastopili še v večjih vlogah gna. Kovacičeva in gg. Harastovič, Urvalek itd.

□ Občni zbor I. SSK Maribor. V nedeljo, dne 21. t. m. se je vrši v dvorani restavracije Jadran VIII. redni občni zbor I. SSK Maribor. Po poročilih društvenih funkcionarjev in izvršenih formalnostih je bil izvoljen slediči odbor za poslovno leto 1926: Predsednik: Ciril Toman, ravnatelj; podpredsednik: dr. Ivo Poljanec, srezki poglavar; tajnik: Zdenko Verstovšek, avskultant; blagajnik: Lojze Dolžal, knjigovodja. Načelniki odsekov: nogomet: Hvalenc Jože; hazena: Zorka dr. Ravnikova; tenis: Radovan Šepc; lahka atletika: Cizelj; zim. sport: Golubovič; uprava igrišč: Ivan Roglič. Odbornika: dr. Stanol in ravnatelj Vodeb. — Klub ima po kratkem obstoju in hudič financijski težkočah zaznamovati velik napredek v vseh sportnih panogah. Poseduje danes moderno urejeno nogometno igrišče s krito tribuno in dva vsem zahtevam odgovarjajoča tenis-prostora, za kar gre v prvi vrsti hvala načelniku Uprave igrišč g. dr. Rogliču ter predsedniku g. ravnatelju Tomšu. g. Rad. Šiperu i. dr. Sekcije so se v minulem poslovnom letu vsestransko razvijale; nogometni odsek si je letos priboril pokal LNPe, hazena, ki je bila še sredи sezone ustanovljena in je pokazala kolosalni napredek, tako, da je z velikim uspehom ponovno nastopila v rokometu in lahki atletiki. Tenis, ki steje nad 60 članov ima v svojih vrstah več prvovalnih teniških igralcev in igralcev in je baš zasluga SSK Maribora, da se je pri nas še malo znani sport tako hitro udomačil. Tudi zimsko-sportni odsek je letos zopet oživel ter je skupno s SPD privedel prvi smuški tečaj v mariborski oblasti. Pozabiti pa ne smemo, da igra SSK Maribor važno vlogo v nacionalnem življenju na severni meji ter si je baš za povzdigo nacijonalnega sporta pridobil nevenljive zasluge. Zato se krepko oklemimo tega narodnega društva ter mu želimo vsestransko pomoci vse javnosti.

□ Učni tečaji za kmetovalce na srednji vinarski in sadarski šoli v Mariboru se vrše ob zadočnem številu udeležencev po naslednjih strokovnih skupinah: I. Sadarsko: 1. enodnevni tečaj za precepljanje sadnjega drevja v pondeljek 1. marca t. l., 2. enodnevni tečaj za sajenje in oskrbo sadnega drevja v torek 2. marca t. l. in 3. enodnevni tečaj za precepljanje sadnega drevja (ponovno) v pondeljek 8. marca t. l. (vselej od 9–12 in od 14 do 16). — II. Vinarstvo: 1. enodnevni tečaj o trsnji rezi, 2. enodnevni tečaj o cepljenju in trničarstvu, 3. enodnevni tečaj o grozndnem sušaku in uporabi vprežnega orodja v vinogradih. — III. Kletarsko: petdnevni tečaj o največjih vprašanjih kletarstva. — IV. Poljedelstvo: 1. enodnevni tečaj o obdelovanju zemlje, o gnojilih in gnojenju ter o semenarstvu, 2. enodnevni tečaj o pridevavi krme in krmiljenju in 3. enodnevni tečaj o rastlinskih škodljivcih in bolezni. — Vsi tečaji so teoretični (predavanja) in praktični (razkazovanje z demonstracijami, sklopičnimi slikami in vajami). Kdor se za to zanima brez razlike spola in starosti, naj svojo udeležbo nemudoma obverno prijavlji z dopisnico direkciji srednje vinarske in sadarske šole v Mariboru in naj točno navede ob načetih desetih tečajev tistih, katereželi obiskovati. Dnevi za srednje in vsestranske tečaje se načrta na vsekm redno posebej, pismeno sporoča na podlagi njihove prijave. Pouk je brezplačen, potrebnim se pa bodo morda nudile skromne podpore ali kake olajšave, če jih bo namreč ministrstvo za kmetijstvo dovolilo. Po potrebi in zanimanju se bodo prijavili nadaljni učni tečaji — Direktor Andrej Žmavc.

večinoma nosijo na ulicah namesto fesov, spravijo namreč pri vstopu v močjo v žep, iz njega pa privlečo — fes ter se pokrijejo. In ko zapuščajo močjo izginejo zopet v žep fesi in na glavah so pojavijo kape.

Organizacije >plesoič in tulečih dervišev so razpuščene, drugače pa se versko življenje razvija nemoteno. Državni učitelji in profesorji so izborno plačani in država zelo skrbni zanje, ker se zaveda, da ima v njih najboljše pomočnike za prosvetno delo, katero pa, v kolikor se tiče versko stran, kaže odločno brezversko tendenco. Inozemsko, zlasti katoliško učiteljstvo, ima v teh razmerah zelo težko stališče, kajti tkzv. >kapitulacije< ne obstoja več in vlada poskuša celo po privatnih zavodih tujerodno učiteljstvo zameniti s svojim. In zdi se, da bo sčasoma uspela! Z novim učiteljstvom pride seveda tudi novi kurz in z njim odprava verskega pouka.

Gospodarsko življenje v Carigradu nazaduje, odkar je novi režim nastopil proti Grkem in Armcem, ki so bili najboljši trgovci v Turčiji. Grki so se moralni izseliti v Trakijo in staro Grčijo, Armcem pa so Turki malone iztrebili. Davni vijak dobro deluje in carina je zlasti za luksuzne predmete zelo visoka; kot tako so hoteli zacariniti celo farmacevtično orodje, naročeno iz inozemstva za neko turško bolnico!

Vojnaštva na ulicah ni veliko videti in v kolikor ga je, kaže, da je dobro disciplinirano. Hranjeni in oblečeni so vojaki dobro. Nosijo pa tkzv. kaki-uniforme.

Predavatelju so turške oblasti za potovanje v notranjost države delale velike ne-

Izpod mariborske Kalvarije.

Internat srednje vinarske in sadarske šole je vse leto napolnjen. Poleg dragoletnikov (zadnjih) bivše dvoletne vinarske in sadarske šole je v internatu tudi nekaj gojenje novih štiriletnih srednjih vinarskih in sadarskih šole, ki se pa sicer povečini oskrbuje izven zavoda v mestu. Ta strokovna šola, ustanovljena l. 1872, obstaja sedaj 54. leto. Šolski uspehi so povprečno še precej dobri, a bili mnogi boljši, ako bi pošljali kmetovalci od svojih dobrobiti, zdravil, dovolj nadarjenih, pridih, za kmetijstvo vnetih sinov samo najboljše v to strokovno šolo. Pri izbiro za to sposobnih mladeničev bi mogli izdelovati in ugodno vplivati državni ekonomi, kmetijske in izobraževalne organizacije vseh vrst, cerkev, šola, okrajin, zastopi, občine, sploh vsi, ki jim je dobra kmetijska stvar našega naroda resnična na srcu

gospodarskega obrata in internata. Zato so od nekdaj uživali nekatere upravljene zakonike ugodnosti za prekomerno delo. Ko so po zadnjem službeni pragmatiki stanovanja zanje ostala pač še žaljenec, ne pa več brezplačna, se se jim za zadnjo >novovetenico odvzelo — po že prejšnjem postopnem reducirjanju — tudi še vse preostale olajšave (bonitete, beneficije), kot n. pr. popusti pri cenah za domače pridelke i. dr. Tako bodo zdaj zadovoljni tudi tisti, ki nas niso zavidali za prekomerno delo v trdi službi, pač pa nam niso privoštili malenkostnih priboljškov, ker jih sami niso deležni, niti vredni. Kje se bodo našli idealni delave te stroke, ki so tako potrebni za kmetijske šole, pod tako mizernimi razmerami, to je za velegraditelje agrarne države posranska stvar. — Direktor Andrej Žmavc.

Celje

✓ Jubilant Danilo v Celju. Po daljšem odmoru priredi celjsko Mestno gledališče prireditve v sicer dne 26. t. m., ko bodo ljubljanski igralci, med njimi tudi g. Danilo, nastopili v znani Mannersovi komediji >Pegeca mojega srca. Poleg imenovanega nastopijo tudi vse druge najboljše moči ljubljanskega gledališča.

✓ Koncerti in glasbene prireditve v Celju tekom mesece marca. V prihodnjem mesecu se nam obetajo lepi glasbeni užitki. Poleg že javljenega koncerta mariborske Glasbeni matice ki se bo vršil dne 7. marca priredi dne 14. marca celjska Glasbena matica koncert pod devizo >Francoska glasba. Na tem koncertu sodeluje učiteljica gosil pri celjski Glasbeni matici gdč. Vida Jerajeva. Dne 16. marca bomo pa imeli priliko slišati našega najboljšega celjskega violinista K. Sancina, ravnatelja Glasbeni matice v Celju.

✓ Obeni zbori v Celju. Občeslovensko občno društvo v Celju ima svoj letni obeni zbor dne 4. marca ob 7 zvečer v Narodnem domu. Podružnica slov lovskega društva pa dne 27. t. m. ob 4 popoldne v hotelu >Balkan.

✓ Požar na glaziju v nedeljo popoldne je dal našim ognjegascem prav veliko dela. Ostali so na mestu pozno v noč ker je bila še vedno nevarnost, da se razširi iz še vedno tlačega sena ogenj. Tudi je samo njihova zasluga, da se je ogenj sicer z vso močjo razpasel a samo v podstrešju. Gotovo bi bili rešiti tudi del podstrešja, ako bi bili prej po strelu avizirani o požaru. Prvi ognjegasci so prišli na mesto požara tekom 15 minut po strelu. Največ uspeha je imela seveda metorna brizgalnica.

✓ Egipotska tema vlada v Matja Gubčevi ulici, ki veže Cankarjevo ulico s Krekovim trgom. Ta ulica tvori zelo priročno kraško zvezdo med delom mesta na Kralja Petra ulici in začetkom Prešernove ulice in je zato še precej za pešce poravnana, posebno v večernih urah. Je pa skrajno slabo razsvetljena, ker je samo na gornjem >Rencu te ulice ena šibka svetilka. Dobro bi bilo, ako bi mestna občina postavila v sredino te ceste še eno obločno svetilko.

✓ Prijave psov in nabava pasijh znakm se mora glasom razglasiti mestnega magistrata izvršiti tekom treh dni, kakor hitro si je kdo nabavil psa. Taksa za pse znaša 100 Din na leto, znakma pa 4 Din. Tudi če kak pes pogine, se mora to naznaniti na magistratu tekom iste dobe. Psi varuh, ki pa morajo biti pripeti na verige, so oproščeni te takse, ako prosijo njihovi posestniki s posebno prošnjo za to ugodnost. Prošnja pa mora biti kolkovana s kolkovino Din 25.

✓ Prešiški sejmi so se po končanem hudem zimskem mrazu zopet pričeli. V soboto dne 20. t. m. se je vršil prvi tak sejem in se bo ponavljalo vsako sredo in soboto na sejnišču. Na zadnji sejem je bilo prigsnanih še precej komadov in sicer 72. Cene so bile za prešiče v starosti od 1—2 mesecev po Din 170—200, od 2—3 mesecev Din 200—300, od 3—5 mesecev Din 320—450, od 6—8 mesecev Din 700—800 in nad 8 mesecev pa 1000—1100 Din. Kupljava je bila še precej živahnna.

nistri tujih držav imajo svoje rezidence v železniških vagonih, stojecih na stranskih tleh. Palača za enkrat v Angori še ne poznamo, pa sčasoma se bo tudi spremenilo, ker se modernizirajo. Prestolnica se nahaja pod varstvom topov v bizantinski citadeli, ki se dviga nad mestom, katero ima strateško zelo ugodno lego. Nove mestne dele zidajo na gorskem pobočju, oddelenjem od starega mesta. Za posebno in premožensko varnost je popolnoma preskrbljeno, kazni za prestopke so namreč drakonične. — Solstvo se šele razvija. Predavatelj je obiskal neko mestno šolo, kjer si je ogledal notranji ustroj ter prisostvoval tudi pouku. Dobil je od vsega dober vtis, dasi se pozna, da manjka pravega sistema in da tudi učiteljstvo ni vedno kos svoji nalogi. Knjižnica n. pr. tvori mozaik najrazličnejših panog, ki nimajo niti oddaljene zveze med seboj.

V religioznom oziru je med Turki opaziti dva tabora: eden populoma brezverski, in k temu prištevajo vse odločilne vladne osebnosti, in drugi, ki skuša svojim verskim potrebam zadostiti s povdaranjem humanitarnosti. Vpliv novega režima na versko čuvstvovanje množič je očiten. Vendar pa ne preganjajo svojih duhovnov-imanov in tudi še sedaj Turki smatra za superiornega nad — nevernikom kristjanom!

Predavanje je bilo tako številno obiskano, da je moralo že pol ure pred začetkom veliko število ljudij oditi, ker niso več dobili prostora. Med drugimi dostojanstveniki je bilo navzočih tudi 6 kardinalov, patriarhov in škofov. Predavanje se na splošno željo ponovi v nedeljo, 14. t. m.

✓ Mesečni živinski sejmi bodo sedaj zopet oživeli. Vrše se vsak prvi pondeljek. V mesecu marcu bo sejem dne 1. marca. Da se ti sejmi ohranijo in kolikor mogoče tudi še razširijo, je mesarska zadružna sklenila, priznati različne nagrade. Te nagrade se bodo izplačevali: Omladenec živine, ki pripelje na sejem kot prvi svojo živino, dobi znesek Din 30, vsak deseti pa znesek Din 20. Nagrade se bodo izplačevali samo za mesečne sejme, to je vsaki prvi pondeljek in ne veljajo za druge sejme. Izplačilo dobre nagraden takoj na licu mesta. Poleg tega sejma se bo v mesecu marcu vršil še en sejem in sicer dne 13. marca, ko je tudi v Celju velik kramarski sejem.

Trbovlje

✓ Redukcija rudarjev. Anketa delavskih zaupnikov ni dosegla pri centralnem ravnateljstvu T. P. D. nobenega uspeha. Zaupniki so sicer imeli od delavstva pooblastilo pristati na praznovanje nekaj dni v tednu, kakor se je tudi druga leta ta način uporabil, pa družba je vse predloge odbila. Hotela je celo razpravljati o znižanju mezd, kar so pa delavski zastopniki odklonili. S 1. marcem bo torej vršeno na cesto 1000—2000 oseb. Danes zjutraj je bil na obratu Guido prebran razglas o tej odpustitvi, v katerem se povdarsa, da dobre rudarji, ki služijo 10 let, pokojno, ravnotako oni, ki so pohabljeni. Na Separaciji so reducirali tudi že tri poduradnike, ki so dosegli šestdeset let starosti, drugi so na vrsti.

✓ Premog z nasipov je zabranjeno pobirati. Težak udarec za siromašne ljudi je ukrep rudniškega vodstva, da je z nasipov, kamor se mečejo jamski odpadki in kjer se dobi tudi marsikakšen kočček premoga, akoravno ne prvorosten, od sedaj zanaprej zbranjeni pobirati. Upokojencem je sicer dovoljeno, kakor se čuje, proti potrdilu obratnega vodstva nabratit štiri kočare premoga z nasipa, vseeno je pa to hud udarec za one, ki so si s tem pridobili kakšen krajcar. Ako bi ta odmetani premog ne zgorel na nasipu, ali, ako bi ga rudnik sam zbiral, bi se nad tem ne spodiskati, tako je pa ukrep nehuman. Gosp. ravnatelj, pozabite v tem slučaju na interes družbe, in naj se vsaj ti odpadki pobirajo, ki se itak uničijo.

✓ Bilanca bratovske skladnice. Bolniška blagajna je imela v letu 1925 dohodkov 6 milijonov 421.235.46 Din, izdatkov rednih 3 milijone 734.057.81 Din, za stavbe pa 2.558.967.86 Din; preostane 128.259.70 Din. Provizijska blagajna: dohodki 2.360.193.17 Din, izdatki 2.353.487.71 Din; preostane 206.706.46 Din. Nezgodna blagajna: dohodki 1.491.996.17 Din, izdatki 1.488.295.30 Din; preostane 3.700.87 Din. Podporni fond: dohodki 286.278.12 Din, izdatki 208.463. — Din; preostane 77.815.12 Din. Premoženjsko stanje je bilo koncem leta 1925 slednje: Boln. blagajna 9.981.668.61 Din; provizijska blagajna 3.248.644.16 Din; nezgodna blagajna 2.819.773.11 Din; podporni blagajna 251.488.79 Din. — Premoženje se je v letu 1925 povečalo: Bolniški blagajni za 1.576.341.23 Din; provizijski blagajni za 2 milijona 18.002.15 Din; nezgodni blagajni za 2.819.773.11 Din, podporni blagajni za 16 tisoč 99.38 Din.

Novice iz Amerike

Bančni polom v Bridgeportu — prizadeti tudi Slovenci. Amer. Slovenec poroča, da je napovedala konkurs >Dollar Savings Bank v Bridgeportu, O. V to banko je vlagalo denar posebno delavstvo, med drugim tudi Slovenci in slovenščini društva. Razburjenje med vložniki je veliko. Vendar pa vodstvo banke trdi, da vložni ki ne izgube ničesar, ker ima banka mnogo terjatev.

Cerkveno imenovanje. Jugoslovanski franciškanski provincialni zbor je izvolil Rev. Kazimirja Zakrajska, O. F. M., za komisarja slovenskih in hrvaških franciškanov v Ameriki. Sedaj komisariata je v kolegiju sv Frančiška v Lemontu. Novimenovani komisar ima velike zaslužne za organizacijo komisariata.

Smrtna kesa med ameriškimi rojaki. V Clevelandu je umrla ena izmed najstarejših tamkajšnjih Slovenc: 70letna Terenija Kanšek roj. Kulavci, doma iz Vavte vasi pri Novem mestu. Živila je v Ameriki 32 let in vzgojila splošno spoščovane sinove in hčere. — V Clevelandu je umrl Mihael Marsel, doma iz Maršina v Julijski Benečiji. — V Waukeganu, Ill., je umrl John Grom, doma iz Stare Vrhnike; zapustil je ženo in 7 nepreskrbljnih otrok.

Katastrofa v ameriškem rudniku — med ponesrečinimi štirje Slovenci. Clevelandsko >Glasilo KSK Jednoteč v dne 10. t. m. poroča: V prenovevniku družbe Pittsburgh Terminal v Horningu, Pa., se je zgodila dne 2. t. m. strašna nesreča. V nekem rovu, v katerem je bilo 20 rudarjev, so se vneli plini; 18 rudarjev se je zadušilo le 2 sta se rešila. Če bi se bila nesreča prištevila 15 minut preje, bi bila smrt pokosila 600 rudarjev, ki so v tem času po dnevnem zapuščali jamo. Med ponesrečinami so bili 4 Slovenci: 26 letni Alojzij Kristan, oženjen, oče enega otroka, znan kot rokoborec; 45 letni John Petrovič, poročen, oče šestih otrok; 28 letni Mihael Lukas, samski; 35 letni Andrej Belc, oče štirih otrok.

Predavanje je bilo tako številno obiskano, da je moralo že pol ure pred začetkom veliko število ljudij oditi, ker niso več dobili prostora. Med drugimi dostojanstveniki je bilo navzočih tudi 6 kardinalov, patriarhov in škofov. Predavanje se na splošno željo ponovi v nedeljo, 14. t. m.

Poravnajte naročnilno!

Dopisi

Zužemberk. (Železniška zveza z morjem.) Polemika med Klodičevom in Musilovo proglašuje gibanje zlasti okrog vprašanja, na kateri proglašuje bil ugodnejši teren, v katerem smer bi bile ovire manjše, večinoma pa, katera proglašuje bila cenejša. Gotovo so ti faktorji pri vsaki železniški progli upoštevanja vredni in za izmenje najvažnejši. Toda glavni moment, da se izpelje železnica po gotovem ozemlju, ne tiči v ugodnost terena, oziroma v nizkih gradbenih stroških, temveč v namenu, ki ga hočemo z železnico doseči, v nalogi, ki jo vrši določena železnica v gospodarskem pogledu. Pod vidikom namena, ki ga železniška proglašuje, bomo lahko preboleli tudi visoke investicijske stroške, saj vemo, da bo železnica izkazovala skozi desetletje tem večji gospodarski dobitek, čim važnejša je njen način na gospodarskem pogledu, tako za ozemlje, ki po njem teče, kakor za široko javnost. Nai se pomeni javnost še o tem, katera izmed obeh prog, ki ste projektirani, bo svojemu ozemlju in pri tranzitnem prometu večjega gospodarskega pomena. Mi smo mnenja, da Musilova proglašuje Klodičev v gospodarskem pomenu pač precej nadkrilije. Musilovo proglašuje vzemimo vedno v zvezi s progom Novo mesto — Kočevje. Celo ozemlje od Zužemberka do Broda, ljudje, kakor tudi naravni zakladi, takoreč kričijo po železnici. In to ne le danes, marveč že leta in leta. Vremimo slučaj Dvor pri Zužemberku. Obširno tovarniško poslopje, ki je nekoč s svojo železno industrijo dajalo kruha stotinam delavstvu, stoji danes prazno in razpadlo. Prenehal je obrat pred 50 leti, ker ni bilo železniške zveze. Da se otvoril iz Straže mimo Dvora železnica, na mah bi ta tovarna zopet oživela in v njo bi oživeljala tudi druga podjetja. Ravnino omajena železna industrija je delala ponajveč z železno rudo, ki so jo nabirali ljudje po hribovju Suhe krajine in Ajdovca. Vse kaže, da je svet bogat na železni rudi. Ce bi se svet preiskal, ni izključeno, da bi se rentiralo večje rudarsko podjetje. Treba pa je železniške zveze za to. Omenimo nadalje les. Vse ozemlje, koder bi tekla železnica, je pokrito zlasti z jelovimi in hrastovimi gozdovi. Ako bi stekla železnica, bi mahoma razmahnila celokrog lesna industrija in obrta. In od vsega tega bi imela svojo korist tudi železnica.

Ljubno, Sav. dolina. (Politično in prosvetno delovanje.) SLS dobiva vedno več prislašev. Kako bi tudi nel Ostala je zvesta svojemu programu, bori se vedno zato, da bi dobili Slovenci v državi svojo hišo, to je avtonomijo. Podlejmo pa druge stranke, posebno republikanske od Kristana do Radića, kako dočgo se so držale svojih obljub. Vjele so nekaj volivcev na republikanski trnec. Pa ti so kmalu sprevideli, da so bili prevarani. Kdor ni udarjen s kurjo slepoto, mora vedeti, kje je mesto za počtenega Slovence. — Na prosvetnem polju delamo zadovoljivo, pa še boljši bi bilo, ko bi ne bilo raznih ovir. Alkol je veliko kriv, da ne stopijo ostali fantje v naše vrste. V naši župniji je 20 gostilnih in pride na 105 oseb ena gostilna. Zaljubog, da kaj radi nekateri mladinci vlagajo svoje denarce v nenasnitne gostilnične blagajne. Ovir je tudi protiversko časopisje, ki mu prihajajo na pomoč tudi krivi pretek onstran ocean. Imajo skupno ofenzivo na klerikalnega zmaja. Ob pustu smo dobili veliko >Domovine na ponudbo. Nek odličen mož je rekel: »Vrnil jo bom in pristavljal: Vaš list ne spada v moj lokal, ampak na — — —!«

Sv. Peter v Savinjski dolini. Poslednjo nedeljo so priredili naši Orli ponovno krasni svetopisenski igrokaz Egiptovski Jožef. Prvič so igrali predzadnjo nedeljo. Obakrat posebno pa prvič so naši župljani napolnili društveno dvorano do zadnjega kotička. In to s polno upravičenostjo. Ne samo, da je igra sama na sebi lepa in posebno v vzgojnem oziru vzgledna, tudi igralci so izvršili svojo nalogu v prav občudovanju vredni meri. Posebno moramo hvaliti lepo izgovarjanje, kar znači resno delo pri vajah, ki se najbrže morajo pri teh igralcih vršiti brez običajnega nemira, in napora od strani režiserja, ki ima sicer drugod največjo težavo s tem, da obdrži igralce z vso življeno napetostjo pri stvari. Tu je pa šlo vse kakor po >žnorci. Pavze skrjalno kratke, med igro točni nastopi, tekoča izgovarjava teksta, ne da bi se posamezni igralci lovili za besede, okusne in v tem namen pripravljene kulise, krasni in originalni kostumi, vse to je napravilo na gledalce prav lep in umerjen utis. Domači gospod župnik, dr. Jančič, je z uspehom svojega napora prav lahko zadovoljen!

Kozje. Rezanje trte. Po naših krajih so pričeli z rezanjem v vinogradih. Trte je dobro prezimelo. Les bo to leto močan in je upaten na dobro vinsko letino. Pa kaj hočemo, ko ne moremo kapljice prodati. O galici govorijo da bo draga, delavci tudi, a prodati se nicesar ne da. Zato pa tudi propada naše gospodarstvo.

Cerkveni vestnik

Akademika Marijina kongregacija. Danes 24. t. m. zopet redni sestanek v kapeli frančiškanskega samostana. Pridite v obiljem številu. — Tajnik.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 24. februar: >Deseti brat. — Red D.

Cetrtek, 25. februar: >Profesor Storinc. — Red A.

Kulturni pregled

Mestna študijska knjižnica v Mariboru.

(Kratek oris njenega delovanja v letu 1925. in prej.)

Po prevratu, ko je bilo dovršeno politično osvobojevanje naših severnih mej, so ležali kameni naše knjižnice še križem razmetani. Treba je bilo, da se ti kameni spravijo v sklad za zgradbo novega prosvetnega doma, iz katerega naj vzklikuje novo kulturno življenje. Političnemu naj sledi tudi duševno osvobojevanje severnih Slovencev.

Iz kulturnih ruševin, ki jih je za seboj pustila vojna vihra, je izrasla načrta v najznamenitejša prosvetna ustanova v Mariboru: Študijska knjižnica z javno čitalnico. V prostorje prejšnje »Kazine«, kjer je bilo sredotočje drušvenega življenga mariborskega nemštva in nemškutarstva, se je vselila naša veda, znanost, umetnost in kultura. Samozvestno, a s spoštovanjem stopimo v te prostore, svetele in prijazne knjigam posvečene prostore, ki polnijo danes naš prosvetni hram. Ustvarjeno je ogromno delo! Kako ga zadostno ceniti?

Ker Študijska knjižnica do sedaj še ne izdaja lastnega letnega izvestja, objavlja periodična poročila o svojem delovanju; na te kakor tudi na lastne vtiče se naslanja naslednji zgodovinski in statistični oris:

V zadnjih desetih preteklega stoletja, ko so se začeli probujati štajerski Slovenci, so tedanji kulturni delavci bivše Spodnje Stajerske uvideli, da se s Čitalnicami in pevskimi društvami še ne da doseči kulturna osvoboditev. Treba je bilo globljega, smotrenega dela. Ideja, v onih letih spočeta, je ustvarila l. 1903. Zgodovinsko društvo, ki danes še ne pretrgano vrši svojo kulturno naloge s tem, da izdaja znanstveno glasilo: »Časopis za zgodovino in narodopisje«. In v tem zgodovinskem delu vzbuja v narodu njegovo samozvest in njegov ponos. Društvo ne samo, da proučuje, da goji in pospešuje domačo zgodovino, slovensko narodopisje, jezikoslovje in naše slovstvo, marveč posega tudi v žitje in bitje vsega naroda, kar ga je v slovenskih delih Stajerske, Koruške in Prekmurja. Toda v svetu znanstvenega proučevanja je bila potrebna knjiga. Zato je društvo poleg drugega gradiva nabralo potreben knjižni material in si ustanovilo svojo knjižnico, ki je tvorila ustanovni temelj naše današnje Studijske knjižnice.

Ustanovitelji Zgodovinskega društva so sami prvi prispevali z bogatimi knjižnimi darovi, med temi na prvem mestu spiritus movens et agens, današnji agilni predsednik in zgodovinar prof. dr. F. R. Kovačič kakor tudi prvi predsednik društva, župnik Matija Slekovec. Nadaljnji dobrtniki so bili: general Viktor Krajnc, dr. Rossina, Matija Ljubša in dr. Bivši predsednik društva dr. Pavel Turner je na svoje stroške nabavil publikacije Jugoslovenske akademije v Zagrebu ter je daroval del svoje bogate znanstvene knjižnice že zadnja leta svojega življenga, del pa po smrti (1924). Ta zbirka knjig je uvrščena v posebnem delku pod naslovom: »Bibliotheca Turniana«. Sploh so se našli vedno novi dobrtniki do prevrata.

Vsled novonastalih političnih razmer je pa dobila knjižnica še nova ojačanja. Nekaj knjižnih zbirk je bilo kar čez noč brez gospodarja. Knjižnice »Südmärkte« in »Teater in Casino Vereine« so prešle po odredbi deželne vlade odnosno mariborske mestne občine v oskrbo Zgodovinskega društva. Nadalje so oddali svoje knjižne zaklade Študijski knjižnici mariborski mestni magistrat in Muzejsko društvo v Mariboru (1922), in lavantski škofski muzej (l. 1924). Vsa ta volila, darovi in vse one knjižnice, ki so iskale varnega zavetja, strokovne oskrbe in enega gospodarja, so torej nadaljnji osnovni deli naše knjižnice.

Upravo knjižnice je sprva vodilo Zgodovinsko društvo samo, ki je pa z mestno podporo upeljalo 15. marca 1923 permanentno službo, ko je bil imenovan prvi stalni knjižničar, a l. 1924. je prevzela občina knjižnico popolnoma v svojo upravo in last, odkar se tudi imenuje »Študijska knjižnica«, katero pa vodi poseben kuratorij.

V statističnem pogledu je zaznamovati sledič razveseljiv razvoj: V minolem letu (1925) je narasla knjižnica za 4911 knjig. Leta 1923. je štela nekaj čez 7000, dne 31. decembra 1925 pa 13. 800 del v približno 28–30.000 zvezkih. Med temi je polovica znanstvenega, druga pa leposlovnega značaja.

L. 1925. je bilo izposojenih 13.078 knjig (1923 — 2592, l. 1924. pa že 11.632). Pri tem pa niso vštete one knjige, katere se samo v čitalnici čitajo, ker primanjkuje osobja za to evidentno. — Posetilo je čitalnico 7120 oseb. — Mestna občina Maribor je žrtvovala v letu 1925. skupaj 110.000 dinarjev za knjižnico.

Čitalniška dvorana se oddaja brezplačno tudi raznim prosvetnim društvom v svetu predavanj, zborovanj itd. V posebno visoki meri uživa to gostoljubnost Ljudske univerze, katera še ne razpolaga z lastnimi prostori za svoje delovanje.

Pri izposojevanju knjig se je postavilo vodstvo knjižnice na popolnoma socialno stališče. Poraba knjig v poljubni množini v čitalnici je brezplačna. Za izposojevanje knjig na dom se plačuje minimalna pristojbina brez vsakih drugih doplačil.

Citalnica je vsak delavnik od 15 do 18 odprt, torej takrat, ko je čas primeren posebno profesorjem, dijakom, uradnikom, v sobotah pa tudi delavskim slojem. Znanstveniki, pisatelji in drugi kulturni delavci lahko delajo knjižnici v vseh uradnih urah in dobe vsak zase nakazano svojo mizo po možnosti v enem prostoru knjižnice, kjer so uvrščeni njihovi knjižni pripomočki. Čitalnica služi v dobi hudega mraza dijaški mladini tudi kot ogrevalnica; izvršuje torej dvoje poklicev.

Knjižnica razpolaga z velikimi in izredno svetlimi in visokimi prostori. Danes je že zasedla štiri dvorane ter ima za nadaljnji razvoj v dosedanjem obsegu še dovolj prostor za dobo kakih 15 let. Vse dvorane so odlično opremljene. Vsa stojala kakor drugo pohištvo, vse je novo in izdelano po vseh izkustvih knjižnične tehnike, tako da se mora knjižnica danes pričevati med najmodernejše v naši državi.

Knjižnično-tehnično še danes ni popolnoma urejena, ker se organizira med obravnavanjem, slično kakor vse knjižnice v Rusiji, katere so bile po revoluciji ustanovljene iz že obstoječih in onih knjižnih zbirk, katere so se nahajale v gradovih pobeglih plemenitov. Vsekakor je pa organizacija že tako dač le napredovala, da bo tekom l. 1926. glavni in listni katalog izgotovljen; za prihodnje leto še preostaja izdelava strokovnih katalogov in potem pa že stopi knjižnica v normalno razmerje.

Podali smo tukaj kratek oris te knjižnice, koliko mora to zanimati širšo javnost vobče, v posebnem pa tudi one, ki snujejo krajevne knjižnice, ker tu lahko dobre vzorec in tudi potrebna navodila za lastno delovanje v tej stroki. Sedanje vodstvo knjižnice zastopa namreč edino pravilno stališče: v prostoru, v katerih je s požrtvovano ljubezni zbran, hranjen in negovan ves zaklad duševne zaupščine naših kakor tujih velmož, naj vsakdo vstopi kakor v svetišče, kjer vlada duh miru, zbranosti in vzvišenosti. Ko prestopi prag tega hrama, mora takoj videti in vedeni za red, snago in disciplino. Obenem naj te navdaja blagodejni upliv estetičnega čuta. Sprejem in postrežba morata pokazati prijaznost, prijateljsko uljudnost in blagohotno naklonjenost vsaki zahtevi posetnika.

Po teh lepih vtiših se nam pa nehotě vysli čut hvalenosti do vseh onih, ki so že pred četrti stoletjem položili temelj temu prosvetnemu zavodu in ustanovili to prepotrebno zavetišče naši knjig. Te naše hvalenosti je deležen tudi posamezen član mariborskega občinskega sveta zadnjih let, ki je preskrbel temu velikemu književnemu zakladow vse življenske potrebe, tako da se more v bodočnosti brezskrbno in mirno, a krenko razvijati in procvitati v vedno popolnejšo kulturno institucijo.

A. K.

Dr. Stanko Vurnik:

R. Wagner: Večni mornar.

(K izvedbam v ljubljanskem opernem gledališču.)

Wagner pomeni za slovenski operni oder redki praznik. Redek zato, ker je za naše razmere težko izvedljiv, in torej redko na repertoarju, praznik pa zato, ker je svetovna kvaliteta. Še vedno moderni oče moderne opere je bil tako velik, da pada njegova sonca do nas. Kar je v formalnem oziru on dal umetnostniemu razvoju, vse viharji,* ki so besneli po njegovi smerti, še niso odnesli, zakaj v bistvu je to, kar danes imenujemo opero, še vedno njegov tvor.

Skoraj sto let je star Večni mornar, idejno in vsebinski so je in bo večno nov, ker je njegov etos splošno človeški in so njegovi heroji še vedno naši ideali in ne bodo zastareli. Malo je umetnin, ki bi v taki starosti učinkovale s skoraj še vedno prvo silo. Impresionisti s svojo individualno, mehkužno, čutno umetnostjo se nam vidijo napram gigantu Wagnerju kot neresni kapricasti otroci, delo velikana pa, ki je s tako močjo objel in presegel svoj čas, občutimo malone kot še vedno sodobno.

Naj v naslednjem skusimo razumeti pomen Wagnerjevega umetnostnega dejanja za evropsko glasbo in pomen Wagnerja za nas.

V analizi se izkaže Wagnerjevo delo tako idejno, vsebinski kakor formalno do neke mere za elekticizem, ki je tako daleč »nereoriginalen«, da bi mu danes, ko se originalnost šteje v kvalitetu, marsikateri kritik brez truda prešel rehra in ga vrgel v koš. Če postavim vzamemo Holandca spono, kakor je, treba vedeti, da je danes pred Wagnerjem že Beethoven ustvaril svojega, vseled demonske usode trpečega Florestana in Fidelja, v katerih spoznamo romantično pratiča Holandca in Sente; zakaj do ne bi prepoznał iste heroine, ki kliče tam, do smrti zvesta, življenje žrtvujejo: »Tödt' erst sein Weible, tu pa: »Ich bin's, durch deren Treu' den Heil du findest sollst!« — pri čemer sta obe simbolni nositeljici ideje rešiteljice kreposti v isti meri. Točno deset let pred Wagnerjem je dalje postavil že Marschner na oder figura bledega blodnika Hansa Heilinga, ki je dobil pri Wagnerju le drogo ime, ostal pa je notranje in zunanje isti. (Nekaj baročnega polje zopet v teh romantičnih, koprnečih, trpečih in zmagujočih nadljudih, ki se zvijojo v boju med voljo in čustvom,

*Imel je lastne antiwagneriance, tembolj besne in številne, čim večji je bil, zakaj v kolikor se dele ljudje v koristne delavce in nekoristne dovrone in v kolikor se bedaki z nobeno pa eno rečjo ne strinjajo, iih je moral imeti, samo še zem sa brez nih.

svetom in nadsvetom. Tudi formalno so romantiki že izza Beethovna posegli v barok nazaj po izrazu sredstva, kakor so jim to pozneje, postavili Meyerbeerje, tudi očitali.) Snovno in idejno Večni mornar torej ni nobena originalna tvorba, baš tako niso originalna vsa njegova glavna formalna sredstva. Gradbeni sistem z vodilnimi motivi, ki pomenijo z vsebinskega vidika duhovno označbo figur, so načelni dan vsaj že pri Beethovnu (da se tu spomnimo vsaj na »Koriolana«, ki smo ga nedavno v Ljubljani čuli), kompozitonalni sistem dometovskega nasprotja (Holandec — moški, jambični motiv, Senta, odrešenje — lirični motiv lahno padajočega, ženskega ritma) je točno dograjen že v Beethovnovem delu. Na dramatske recitative Beethovne Devete treba mislit ob Wagnerjevem Sprachgesangu, v kolikor ni dan celo melodijski naslon na mojstra (primeri postavim s Hollandčevim takozvanimi junaski motiv v Apassionati, Sentin z uvdovim tematom predzadnjne klav. sonate itd., motiv morja itd.). V harmoniskem oziru je Wagner v Mornarje razvijal Webrovih obdelav, v celotnem delu so nasloni na Meyerbeerje, Liszt in celo Mendelssohna (Rheingold) znana stvar. Da, zadnja desetletja, ki se tako zelo povzdrnila originalnost v umetnosti, se Wagnerjev skoraj zavrgla, dasi so hodili v njegovi senci. In če je temu tako, v čem pa na potem iščemo vzrokov Wagnerjevi slavi, zapodobi ogromne šole, dejstvu, da nobena revolucionira moderne njegovi tvorbi ni zrhlila temelj.

Wagner sam, redek tip umetnika — teoretičnika nam je v svojih spisih podal bistvo svojega dela. Stvarjajoč za svoj čas potrebo operno reformo, je porušil staro, že nerabno in preživelog dogmo klasicistične opere »sklenjene forme« kot vokalne produkcije, ki jo spremja orkester in postavlja novo načelo: glasba je operi sredstvo, ne pa namen, opera je enota poezije in drame. Kakor nedolžna in nepomenljiva zgleda ta beseda, tako pomeni čisto drug svet, ki se bistveno loči od vsega opernega dela pred Wagnerjem. Wagner je ustvaril muzikalno drama, enoto pevskega in instrumentalnega sredstva v smeri dramatskega utinka, ki ga je romantika iskala. Preložil je težišče drame v operi, torej tematski razplet, v orkester in »degradiral« petje do Sprachgesanga, pri čemer so se raznjerja popolnoma izpremenila. Wagnerju je to orkester. Če odtegne klasicistični operi vokalni part, si ji s tem vzel drama in vseeno bistvo, ostane tudi le še spremjava, ki ima toliko pomeniti kakor klavirski spremjava peskega teksta, katerega pa ni. Če odtegne Wagnerjevi operi vokalni part, ti je še vedno ostala drama, njen bistvo v orkestru, ki ga, ravno narobe, vokalni part samo »spremja« in tolmači. Ta pevski del oper se je tako zelo podredil enotnemu učinku drame, da se je ponižal z melodijo do recitativičnega Sprachgesanga, v čemer imamo iskati vzroke dejstvu, da nobena Wagnerjeva »melodija« ni postal poučna kakor v istodobni italijanski operi z njenim belkantom, ki je še dolgo izza Wagnerjeve obdržala svojo klasicistično funkcijo.

To je Wagnerjevo delo za razvoj evropske glasbe. Bistvo njegovih zaslug ne tiči v originalnem detaju nego v tem, da je genialno spoznal potrebe svojega časa in zbral z vseh vetrov razstene ude, ki so bili dan in porabni, kakor opcko, in rodil nov svet, moderne opere. In ta nov svet je ostal do dana in še danes ni drugačen: Charpentier, Strauss, Musorgski, Puccini, Hindemith, Stravinski so Wagnerjevo dramo komaj da »dalje razvili« (verizem, eksprezionizem), bistveno pa niti izpopolnili, najmanj pa ustvarili nekaj novega. Orkester je še vedno nosilec drame, situacijski slikar. Senca očeta moderne opere pada do nas in morda še preko nas. Antiwagnerianci pa niso ostali, urni govorniki so že davno izgubili dar govora, delo pa je ostalo.

V Wagnerjevem delu pomeni »Leteči Holandec« ali kakor so ga za Slovenske prekrstili, »Večni mornar«, ki je nastal obenem z »Rienzijem« v letih 1839./42., tisto delo, s katerim je bil dograjen shema muzikalne drame prvič, dasi nosi ta opera še vedno »sklenjeno« formo klasicizma, t. j. da se deli v arje duete, scene, kore itd., čeprav so strege meje že zabrisane. Kot prvo svojo pravljeno muzikadramo jo je štel tudi avtor sam, ki se je točno zavedel pomena svojega dejanja. Vsebinski je stvar malone matematično enostavna: prvo dejanje je namenjeno Hollandčevemu prokletstvu (ekspozicija), drugo je ljubezenski zapletek in tretje razplet in odrešenje, da se ne spuščamo dalje v vsebinsko. Muzikalno in formalno obvlada prvo dejanje Hollandčev motiv, motiv burje, nevihte, galebov, kakor so že vsemu temu rekali, srednje uvede Sentin motiv odrešenja k prvemu in zadnje zatrujfiru v razvoju motivu odrešenja istočasno z apotezo na odru. Srednje dejanje vsebuje vso muzikalno misel opere v miniaturi še enkrat (Sentina balada). V tej monumentalni, logični zgradbi, v tej splošnočloveški pomembni snovi, moški, nesentimentalni čustvenosti, tisti vzroki učinka dela na današnjika: impresionistično občutjevajočini nudi opera užitek po svoji drzni harmoniki (rasend bloed so ji rekli antiwagneriani) in jarkih, slikajočih menjavah harmonij, v čemer je Wagner prvi začetnik impresionizma. Wagner je izraznostjo recitative (»Mangel an Phantasie und fassliche Melodien«, temu rekli), s sredstvom dinamičnega in hitrostnega stopnjevanja (Wagner je uvedel orkesterski dinamični višek s trompetami, čemur so rekli nasprotniki — lacrrende instrumentation, uporabili so ga pa v dramatsko stopnjevanje vsej). Posebno se ceño: krepkotrimčna in zadržkasta zborna mornarjev in deket, čustvena Hollandčeva arija iz I. deji, Sentina balada in kosi ljubezenskega dueta. — Tretji smo topot imeli Wagnerja na ljubljanskem opernem odru. Obkrat prej se ni vdrlj, bodisi da je bil za naše male razmere (velik orkester, »wagnerianski pevci«) prehuda kost ali pa da je pri občinstvu našel premalo umevanja, ker je bilo prej manj vzgojenoj kakor je sedaj. Zadnja leta smo videli na našem odru toliko del, ki nam estetski niso nič več pomenile in kulturnopolitični nič koristila, je nivo opere tako padel, da smo lani morali ugotoviti, da je glasbeno ambiciozni sodobnik sploh izključen od opernih predstav.

Danes so naše kulturne in glasbene razmere druge kakor so bile pred vojno. Danes imamo univerzo in konservatorij in po koncertih izobraženo občinstvo, torej so naše zahteve glede opero druge in više. Razumeli smo upravičeno operno laktoto občinstva, ki je bila vsektor takši napolnenosti gledališča ob Wagnerjevi premieri. Ta naj bo resen moment operni upravi, da se ne ponove več časi, ko je slo za polnitve blagajne na račun znanja umetnostnega nivoja opere. Dobili in zmagli smo Wagnerja vendar enkrat zopet in s tem je postala aktualna skrb, ali bomo ostali vsaj na tej višini in napredovali, ali pa zopet padli. Caveant consules, menimo, da tega spričo naših potreb ni treba še podčrt

Obupne razmere vestfalskih Slovencev

Vprašanje poslanca Franca Kremžarja in tovarishev na gospoda ministra zunanjih zadev.

Gospod minister!

V Nemčiji — v Westfaliji živi tisoče naših državljanov — Slovencev, ki delajo v onotnih rudnikih in tovarnah. Za te svoje državljane se naša držav premalo briga, kar se osobito čuti sedaj, ko je v Nemčiji zavladala brezposelnost. Sedaj se nad našimi ljudmi maščuje dejstvo, da naša država še do danes ni sklenila tozadavnih pogodb z republiko Nemčijo, kakor so to storile že skoro vse druge države.

Kako silno trpe naši rojaki vsled teh razmer, ki jih je povzročilo deloma tudi brezbrinost naše vlade, ki noče skleniti z Nemčijo tozadavnih pogodb, naj dokazuje spomenica, ki jo je Jugoslovenski klub prejal od organiziranih westfalskih Slovencev. To spomenico je podpisalo 21 slovenskih društva v Nemčiji.

Glavne točke spomenice so sledče:

• Mi slovenski rudarji v Nemčiji, jugoslovenski državljanji, smo sedaj v tako težkem položaju, da se šutimo primorane, obrniti se za pomoč do svoje domače države. Tukaj veljam že vedno za tuje in se z nami postopa le kot s tujo. A naša domača država se nam zdi, da nas je popolnoma pozabila. Samo naše sinove, tukaj živeče, kljčejo v vojake, mi pa moramo dobivati svoje potne liste in vse druge potrebne listine iz Jugoslavije, kar moramo plačevati visoke takse. To je vse, kar nas še spominja, da smo jugoslovenski državljan. Sitnosti mnogo, ugodnosti nobenih. Iz tega vzroka se je tudi že precej naših rojakov dalo prepisati za nemške državljane. Večina pa na tega neče storiti, ker želimo ostati zvesti svoji domovini. Prosimo pa, da bi tudi domovina na nas ne pozabila in nas v naših težavah ne pustila brez varstva in pomoci.

Posebej pa opozarja spomenica na naslednje točke:

• Prav v zadnjem času smo dobili poročilo, da todo izgnani naši brezposelni in stari može in žena, ki nimajo pokojnino — in teh je veliko, ker jih občine podpirajo in so jim v breme. Kam naj se režezi obrnejo? Njih stanje je obupno, če ne pride od nikoder pomoč. Ce jih iztrjava domov, bodo berači. Za te je posredovanje nujno in kričete potrebno. Mi bi iz srca radi šli v domovino, ko bi le imeli kam iti, oziroma ko bi imeli tam delo in zaslužek. Ker pa čujemo in čitamo, da je tudi tam velika brezposelnost, zato smo prisiljeni držati se Nemčije, ker nekje moramo živeti. Tu delamo že dolga leta in vsa ta leta plačujemo velike prispevke v razne bolniške in starostne delavske blagajne. Zato prosimo, naj nas naša država, če nam sama ne more dati dela in jela. Ščit, da moremo tukaj ostati. Treba bi bilo v ta namen primerne pogebde med obema državama. Če bi pa na vse način morali odstop, potem zahtevamo povračilo vseh naših vplačil v tukajšnje blagajne.

Kakor domačini, tako plačujemo tudi mi v posebno blagajno za brezposelne. A kot tuji ne dobimo iz te blagajne ničesar. To je očividna kritika. Ker je veliko naših ljudi brezposelnih, nam je to v silno škodo. Naši brezposelni rojaki so takoško berači, navezani na miločino, kolikor jo sploh dobe. Ta krivica zadeva samo nas Jugoslovane. Avstrijski, češki, holandski in drugi državljanji dobivajo podporo za brezposelne, ker imajo njihove države z Nemčijo tozadavno pogodbo. Zajek ne sklene enake pogodbe tudi Jugoslavija? V tem nujno prosimo posredovanja in pomoči, ker doba brezposelnosti ne bo še minula, da ne bomo mi sami v primeri z drugimi tako na škodi.

Postarani rudarji prejemajo po določenem številu let neko pokojnino, ali rento, s katero bi se dalo pri sedanjem stanju nemške marke v domovini že čedno živeti. Skoro vsi naši dosluženi rojaki bi se radi na staru leta vrnili v domovino, po kateri še vedno hrepenimo, — ko bi mogli rento tudi v domovini prejemati. A tega nidi! Če gredo domov, so ob vse Zato so prisiljeni ostati v Nemčiji in tukaj umirati. Zajek zopet Jugoslavija ne sklene tozadavne pogodbe z Nemčijo, da bi mi mogli staru leta v domovini preživeti in v domovini počivati? Tudi to je naša pereča in kričeca zadeva, v kateri nujno prosimo posredovanja in pomoči.

Nekateri bi se radi že prej vrnili, predno so svoja leta doslužili. Zlasti še žene. Vojne vdove, ki tukaj nobene pokojnine ne prejemajo — in teh je par sto — nimačo od česa živeti, aki se ne morejo poročiti. Izročene so največji bedi, ki ima tudi za moralno življenje hude posledice. Marsikdo bi se vrnil v domovino, aki ima tam še svoje, a po hišiša ne more niti prodati, niti pustiti, za daljno vožnjo pa ni nobenega denarja. Jugoslovenska

vrlada je enkrat že dovolila 250.000 dinarjev za repatriacijo tukajšnjih Slovencev. Da se res mnogi radi vrnejo, je dokaz to, ker se je ta vrednost tako hitro porabil, da je že davno zmanjšala. Prosim torej lepo, da bi nam Jugoslovenski klub izpostoval vrednost v ta namen. Saj beremo, da plačuje Slovencija dosti visoke davke; naj od tega pride tudi na naš nekaj malegal.

Imamo tudi še prošnjo glede našega konzulata, ki je v Düsseldorfu. To mesto je precej daleč izven industrijskega ozemlja, v katerem prebivamo mi, čisto ločen od nas. Ker imamo mnogo potov do njega, izgubimo s tem brez potrebe veliko časa in denarja. Edino prav bi bilo, da bi bil konzulat v naši sredini in bližini. Za to bi bilo najprimernejše mesto Essen, ki ni manjše od Düsseldorfa, a je v industrijskem ozemlju samem. Enako upravičena naša želja je, da bi bil pri konzulatu vsaj en slovenski uradnik. Z gospodoma, ki sta sedaj na konzulatu, smo popolnoma zadovoljni, a preobložena sta z delom, in slovensko že z njima ne moremo razgovoriti. Mi preprosti delavci, ker se srbskiščne še nismo učili, je tudi ne znamo, zato moramo občevati že njima večinoma nemško, kar je za zastopstvo naše domovine nekam čudno.

Nazadnje upravičeno želimo in prostimo, da se tudi slovenskemu duhovniku, ki biva in dela med nami, končno že nakazuje plača iz državne blagajne. Kajti gospod Kalan, ki je sedaj tukaj, je brez vsake gotove plače in živi za silo samo od miločine, ki jo slučajno dobija. Ko nas pa on zapusti, so bojimo, da ne dobimo drugega, ki bi hotel iti v tako negotovost. Ko bi bila zagotovljena stalna plača, upamo, da bi mogli imeti vedno svojega duhovnika — rojaka.

Z ozirom na navedena dejstva si Vas usojam vprašati, gospod minister:

1. Je li so Van znane obupne razmere westfalski Slovencev?
2. Je li hočete čimprej skleniti z republiko Nemčijo tozadavne pogodbe, da se zavarujejo interesi naših rojakov?
3. Je li hočete ukreniti vse potrebno, kar je našteto v gorenjih šestih točkah spomenice?

Uljudno Vas prosim skorajšnjega pismenega odgovora, ker je zadeva resnično nujna in tudi za ugled naše države v tujini pereča.

Belgrad, 19. februarja 1926.

Franz Kremžar, narodni poslanec.

Cerkveni vestnik

Ljubljanska sodaliteta se snide danes ob 5. uri popoldne v semeniški kapeli in dvorani. Ref. prof. dr. Fr. Ušeničnik: Facultates confessariorum univ. iubilaeo a. D. 1926. — Predsednik.

Orel

V nedeljo 7. marca t. l. ob 8. uri zvečer se vrši v veliki dvorani Uniona v Ljubljani akademija Jugoslovanske Orlowske Zvezde. Spored: 1. Stanko Premrl, Fanara. 2. Proste vaje članov za 1. 1926. 3. Proste vaje članic za 1. 1926. 4. Vaje članov na koncu. 5. Ritmične vaje članic na skladbo Franca Nerade: Slovenska uspavanka. 6. Članici: Lahkoatletične sestave. 7. Pozdrav. — Odmor. — 8. Dr. R. Setina: Fanara. 9. Vaje članov na bradiži. 10. Telovadne vaje članov s ščitami. 11. Vaje članov na drogu. 12. Članice: Simbolične vaje po pesmi: Za materjo. 13. Dr. Ivan Prelejl: Jakobovi vitezi — angelu borcu Gospodovanju, zborna deklamacija. 14. Skupina. — Sodeluje godba Dravski divizije pod osebnim vodstvom g. dr. Cerina. Cene prostorom: Sedeži po 25, 20, 15, 10, 8, 6 in 5 Din. Stojšča po 4 Din, za dijake in vojake po 2 Din. Vstopnice se dobre v predprodaji v trafički hotela Uniona, zvečer pred akademijo pri blagajni.

Orloškim odsekom in Orloškim krokom. Da bo tudi zunanjim članom mogoča udeležba pri akademiji, naj društva pravočasno pismeno sporočijo, če in koliko članov se namerava udeležiti akademije in katero prostore želi. — Potrebne vstopnice se bodo shranili in bodo na razpolago proti plačilu v pisarni O. P. v Ljudskemu domu odnosno na dan akademije pred akademijo od 19. do pol 20. ure pri blagajni v Unionski dvorani. Vstopnice, ki ne bodo dvignjene na dan akademije do pol 20. ure, se bodo razprodale drugim. — Če bo dovoljena polovična vožnja, sporocimo pravčasno.

Darovi

Za Elizabethno konferenco v Sp. Šiški je daroval za revje g. Franc Golob, mesar, 200 Din, mesto vence za pok. g. Zajca, hotelirja. Mesto vence na krsto pokojnega g. Bernarda Cescutti-ja in na krsto pokojnega g. Frančiška Kastelic je daroval podpredsednik Trgov. društva »Merklur« v Ljubljani g. Riko Tory v prid podpornega sklada tega društva znesek Din 200. — Iskrema hvala! Zelimo obilo posnemalcev!

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovni A. B.

Sestnajsto poglavje.

Med dve ma ognjema.

Noč je bila za beg kakor nalašč. Treba jo je bilo torej porabiti, da zapuste žalostno okolico taupskega jezera. Paganel je prevzel vodstvo male čete. Njegov čudoviti potniški nagon se je na tem težkem begu sijajno obnesel. Sredi najbolj črne noči se je kretal čudovito okretno, brez obotavljanja je ubiral pot po skoro nevidnih stezicah, ki jih nikdar ni zgrešil. Seveda mu je pri vodniškem poslu prišla zelo bravna niktalopija. Njegove mačje oči so opazile v največji temi najmanjšo stvarco.

Tri debele ure so hodili po brezkončnih obrokih vzhodnega gorovja, ne da bi si le za hipec upali oddehniti. Paganel se je držal bolj proti jugovzhodu, da bi ne zgrešil ozke soteske med gorstvom Kajmavava in med vahitskim gričevjem, kjer se vije pot iz Bucklanda v Hawkesov zaliv. Ko bodo imeli to soko za hrbitom, se je mislil oddaljiti od pote, da pošte tovariša, neopažene v zavetju visokih gričev, kozi neobljudene kraje do morske obale.

Ob devetih zjutraj so imeli po dvanašturni hoji e dvanaštrilj mihi za seboj. Kdo bi mogel zahtevati od gumenih žena še kaj več? Kraj se jim je združen za taborišče. Ubežniki so bili pri vhodu v sotesko, ki loči obojno gorovje. Oberlandovo pot so puščili na desni, ker je zavila na jug. Paganel je z zemljevidom v roki zavil nekoliko proti severovzhodu, in ob desetih je bila četica na vznožju strmega gorskega pobočja. Privlekli so iz vrečic živež in ga slastno povzilli. Celo Mary Grantova in major, ki do-

slej še nista hotela pokusiti užitne praproti, sta se je najedla do sita. Počivali so do dveh popoldne. Nato so zopet podali na pot in se ustavili zvečer že osem milij daleč od gora. Mislite si lahko, kako so tisto noč spali, čeprav pod milim nebom.

Naslednjega dne pa je postala pot precej težavnejša. Hodili so po čudoviti pokrajini ognjeniških jezer, gejzirjev in solfatar, ki se nahajajo vzhodno od valhitskega hribovja. Oči so bile dosti bolj zadovoljne kakor po noge. Na vsako četrtnjake so morali delati velike ovinke, da so se izognili oviram. Pot je bila zelo utrudljiva, zato pa je bil pogled na divno pokrajino neskončno veličasten: kako zna narava na najrazličnejše načine razodevati svojo krasoto!

Na tem prostranem ozemlju, ki meri dvajset štirjaških milij, se kaže delovanje podzemeljskih sil kaj raznovrstno. Zdaj prideš do slanega izvirka, ki je neverjetno prozoren in po katerem mrgoli na tisoče žužkov. Iz njega izhlapeva oster vonj kakor po žganem smodniku, na dnu pa se useda usedlina, ki je bolj bela kakor sneg. Pa ta kristalna voda je bila tako razgreta, da je malone vrela. Na bregu so rastle velikanski praproti, dostenje potomke predpotopnih orjakinj.

Vsepovsod so brizgali kvišku vodenih snopov, ki jih je obkrožala para. Clovek bi dejal, da je v umetnem parku z mnogobrojnimi vodometi. Nekateri od teh vodometrov so brizgali neprestano, drugi zopet v določenih presledkih, zato pa tem više, kakor da jih naravnava Pluton, muhasti bog podzemlja. Ti vrelci so bili razvrščeni v polkrog na terasah, ki so stopnjema padale proti jezeru, v katero brizgajo vse ti vodometi vrelo vodo. Nad jezerom se preganajo oblaki bele pare.

Ko so naši popotniki prišli še malo dalje, so zaledili namestni topih vrelcev in šumečih gejzirjev solfatare. Tla so bila vsa posejana s kopicami. Vsaka od teh kopic je bila napol ugaslo žrelo, ki so je pre-

Gospodarsťvo

Lipski velesejem.

Ze na več mestih smo pisali o pomenu Lipskega velesejma. Danes pa posebej opozarjamo interesente na tehnični sejem.

Lipski tehnični sejem je vsekakor največji na svetu in je reprezentanca moderne tehnike. Na prostoru 36.000 m² v jugozahodnem delu Lipskega je med ca. 3000 razstavljalcev, med njimi vodilne vrdke: A. E. G., Pelten & Guilleaume, Krupp, Siemens & Halske, Siemens-Schuckertwerke itd. Praktično pravzapravni predmeti iz vsega področja tehnik, ki ne bi bil razstavljen na tehničnem sejmu.

Na tehničnem sejmu more vsak interesent ne samo najti začeljene fabrikate, ampak more z osebnimi ustnimi pogajanji razstavljalcev do sej zanj tudi ugodne cene zaradi konkurenčnosti.

Obisk tehničnega sejma nudi pregled o najnovejših pridobitvah moderne tehnike, kar bo koristilo zlasti podjetnikom.

Tehnični sejem traja od 28. februarja do 10. marca 1926 in sicer gradbeni 28. feb. do 6. marca, elektrotehnika 28. feb. do 7. marca, železni in jekleni produkti 28. feb. do 7. marca pomladnega sejma od 28. feb. do 6. marca.

Nadalje opozarjam na sejem za pisarniške potrebuščine, ki se tudi vrši v okvirju podlagdenega sejma od 28. feb. do 6. marca.

Vsek moderan podjetnik mora utemeljiti za izboljšanje svojega obratovanja v tehničnem in ekonomičnem smislu. Zato mora v vsakem delu svojega obrata (tvornica, skladnišče, pisanja) biti varčen in zato raste zanimanje za stroje, ki pomagajo v pisarniškem delu od dne do dne, ker se na ta način pridobi na čas in na delu.

O vseh najnovejših sistemih in izboljšanjih na tem polju pa daje najboljši pregled lipski velesejem s tem specielnim sejmom, na katere bo vsak osebno več dosegel, kakor pa z najdaljšimi pismi. Iz teh razlogov priporočamo interesentom, ki so pač večinoma zaposleni kot pridobitniki, da si ogledajo ta dva sejma v Lipskem.

* * *

Neprilike pri oddaji državnih dobav in pri javnih licitacijah. Med obrtniškimi, trgovskimi in industrijskimi krogovi se čujejo opetovanje pritožbe nad raznimi nerodnostmi, ki se dogajajo pri oddaji javnih dobav ter neprilike, ki ionemogočujejo domačim podjetnikom in dobiteljem mnogokrat udeležbo na javnih dobavah in licitacijah. Opotovanje se pritožuje domačim interesentom nad dejstvom, da se daje prednost inozemskim izdelkom pred domačimi proizvodi, dasi zakon o radnjama izrecno določa v čl. 140, da se mora dati prednost domačim, čeudi so 10 odstot. dražji kot inozemski proizvodi. Vsled opotovanih pritožb je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo na zadnjem predsedstvenem

napr., feo vag. meja tranz. 950 bl.; hrastovi plohi obloženi, 43 mm, 2.65 m in 53 mm 2.80 m, vse od 18 do 30 cm, feo Posojna tranz. 1300 bl.; bukovina metlišča 27/27, 1 m dolž., feo vag. meja 775 bl.; smrekovi hloki od 25 cm prem. napr. 4 m dolž., feo Domžale 250 den.; celulozn. les, feo meja 210 den. — Premog: Kal, ca 7000 antracit, Orle, feo vagon Škofljica: kosovec za 1 tono 500 bl., kockevec za 1 tono 450 bl., orehevec za 1 tono 400 bl., zdrob za 1 tono 350 bl.; Kal, ca 4800, feo vagon Ormož: kosovec nad 60 mm za 1 tono 260 bl., kockevec 35-60 mm za 1 tono 240 bl., orehevec 20-35 mm za 1 tono 210 bl., zdrob 10-20 mm za 1 tono 180 bl.; Kal, ca 3500, feo vagon Novo mesto: kosovec za 1 tono 170 bl., kockevec 100 mm za 1 tono 150 bl., orehevec 50 mm za 1 tono 140 bl., zdrob za 1 tono 130 bl., rovnji za 1 tono 120 bl. — Žito in poljski pridelki: pšenica brška 76/77, 2 odstot., feo vag. naklad. post. 295 bl.; koruza um. sušena, feo vag. nakl. post. 140 bl.; koruza času primerno suha, par. Vinkovci, gar. zdravo prispjetje do Ljubljane 1 vag. 120-120, zalki 120; koruza, času prim. suha, feo n. p. za III. 122 bl.; koruza času primerno suha, za IV., V., VI., feo Postojna tranz. 175 bl.; koruza času primerno suha feo Postojna tranz. 157 bl.; koruza inzulanka, feo vag. Cakovec 162 bl.; koruza bosanska, par. Ljubljana 165 bl.; oves slav., zdrav, suh, rešetan, par. Vinkovci 185 bl.; oves baški, feo vag. nakl. post. 185 bl.; oves baški, par. Ljubljana 217.50 bl.; ječmen 63 kg, par. Ljubljana 195 bl., ajda prekm., feo Ljubljana 270 bl.; proso prekm., feo Ljubljana 225 bl.; rž medjini, feo vag. Ljubljana 200 bl.; rž 72-73 kg, vlastel, feo vag. Ljubljana 225 bl.; otrobi drobni, feo vag. slav. post. 115 bl.

Izpred sodišča

Posledica davčnega vijaka. Ižanska posestnika Alojzija Smole, po domače Jazbar, in njegov tvariški Anton Jere, oba iz Iske Luke, sta bila obtožena, da sta 11. nov. lani žalila davčnega izvršitelja, župana Cibra in enega orožnika. Oba sta namreč osula dolžna na davkih in davčni urad je odredil rubež ter prodajo živine. Tisti dan so izvršili na Igri več prodaj in so prišli tudi k njima. Tisti dan je peljal Smole v Ljubljano kravo, da bi jo prodal in se egnil rubežni. Mož pa ni imel sreča s kupcijo pod ceno pa ni hotel dati. Ko se je vrnil domov, se je sestal s tovaršem Jerelom in šla sta pit. Ko sta se poštano napila, sta šla domov. Toda doma sta naletela na prodajno komisijo. To ju je seveda silno ujezojlo in zavrela jima je kri, ki je bila že itak razvreteta od alkohola. Napadla sta celo komisijo z ne baš izbranimi besedami. Eden je skočil proti hlevu in je kričal, da bo vsakemu posekal prste, kdor se le dotakne hlevnih vrat. Drugi pa je kričal: »Kradete, marš stran! In zopet drugi vmes: »Lačenbergerje!« Ker je bilo to ravno na dan sv. Martina in so bili ljudje doma in so tudi po večini že precej pili, se je nabralo na dvorišču naenkrat okrog 80 do 100 ljudi. Nastal je vršč v vik, pri čemer so se odlikovali posebno ženske, in položaj je postal vedno bolj nevaren. Obožvanca sta se zagovarjala, da sta bila do nezavesti pijana, razburjena vsled prodaje in pa vsled silnega trušča vaščanov. Zagovornik je ugotovil, da je bil eden obožencev tako pijan,

da se mora, kot pravi dovoljno Anglež, prijeti zemlje, da ga ne vrže s sebe. Ker pa so prije ugotovile, da nista bila tako pijana, sta bila obsojena po § 104 in sicer eden na 5, drugi pa na 8 dni zapora.

Nevaren policijski detektiv. Služkinja Teresija Guzeljeva, ki pa je sedaj brez posla, je sedela na klopi nasproti glavnega kolodvora in je čakala svojo lovnikico. Kar pristopi k njej neznan moški in jo vpraša, kdo je in koga čaka. Ko mu je dekle povedalo, se ji je neznanec predstavil za detektivom ljubljanske policije in jo je pozval, da mora iti z njim na policijo. Dekle mu je prestrašeno sledilo in mahnila sta jo proti Bleiweisovi cesti. Ko pa je tam detektiv krenil mesto policiji v smeri proti Tivoli, mu je dekle zbežalo in Rezika je šla sama — na policijo. Ko je povedala, kaj se ji je prijetilo, so skočili stražniki za dozveznim detektivom in so ga kmalu prijeti. Bit je livarski delavec Anton Zupančič s Poljanske ceste. Na ovadbo policije ga je tožilo državno pravdinstvo, da je kršil zakon, ker se je izdal za uradnika in se lotil uradnih poslov. Pri obravnavi je mož vse priznal in je povedal, da je hotel dekle sprijati pod Tivoli, da bi se z njim zabaval. Za to je dobil fant dva dni zapora.

Zahvale

Zveza ruskih akademikov se najprisrenejše zahvaljuje: 1. Tvrdkam: Kreditnemu zavodu za trgovino in industrijo, Trboveljski premogokopni družbi, Trgovski banki, Kmetiški posložilnici, banki

»Slavija«, Ljubljanski kreditni banki, Mesični hramnici, Jugoslovenski banki, Hipotekarni banki. Damskemu komiteju: gosprom: Nedžetovi, Gaspelinovi, dr. Zbašnikovi, dr. Kramerjevi, dr. Jenkovi, dr. Jenko-Grojerjevi, dr. Mencingerjevi, Igo-vičevi, dr. Košičevi, Mari Rusovi, dr. Kropsčevi, Rodičevi, Bahovčevi, Majaronovi, Lindtnerjevi; gospodinčnam: Zemljakovi, Zemljjanovi ter vsem gospodinjam gospodinske šole. 3. Gospodom: velikemu županu Baltiču, Škofu dr. Jegliču, ing. Duklju, Mih. Tomšiču, Jos. Kunstelju, Jakilu, Radnagu, ing. Laskotu, dr. Kisevcu, Pogačniku, dr. Kralju, dr. Grivcu, Hočevarju ter vsem cenjenim darovateljem in obiskovalcem. — 4. Članicam in članom gledališča: ge. Veri Danilovi; gospodinčnam: Brearjevi, Moharjevi, Tuliakovi ter gg. Hubadu, Mahkot, Belettu, Danilu, Drenovec, Golovinu, Hodnikovu, Kovaču, Kralju, Orlovu, Pečku, Plutu in dragemu g. prof. O. Šestu. — 5. Dnevnikom: »Južno-Slovenec« in »Slovenskemu Narodu«, ki so s svojim požrtvovanim delom, dobrodelnimi prispevkami in obiskom pomagali k moralnemu in gmotnemu uspehu jubilejnega V. tradicionalnega Taljaninega večera. — Vsa čast sijajnega uspeha priredevi Zvezde ruskih akademikov pripada brez pogojno damskemu komiteju. — Srčna hvala! — Odbor.

Pozvedovanja

Izgubila se je od restavracije Miklič do vega na Slovenske ulice dežarnica. Pošten najdlitev jo prinese v našo upravo. S

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 23. februarja 1926. višina barometra 308.8 m

Opozorjava	Baro-meter	Temperatura v °C	Rel. vlaž. v %	Vetar in brzine v m	Oblačnost 0-10	Padavin	
						voda	sneg in mraz
Ljubljana (dvorec)	7	769.8	26	93	NNW 1	10	magenta
	8	770.3	26	94	N 0-1	10	"
	14	768.8	10.8	63	SW 1	1	
	21	770.7	7.6	78	NE 1	2	
Zagreb		769.4	8.0	87	S 1.5	9	0
Beograd		766.4	7.0	92	NW 1.5	10	0
Sarajevo	8	767.8	5.0	83	mirno	10	pršica
Skoplje		767.2	7.0	91	NNW 1.5	10	dež 0.1
Gruž - Dubrovnik		765.3	12.0	67	mirno	8	0
Praga	7	769.0	5.0	—	WNW 5	5	dež 3.0

Barometer je reduciran na morsko gladino.

Pregled vremena od 14. februarja do 21. februarja 1926

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

14. Visoki pritisk razširjen po celi Evropi, izvzemši krajnega NW, kjer pečati vreme dobro razvita islandska depr. z močnimi vetrti do La Mancha in dežjem na Irskem. — Ti se oddaljuje od E. Burja v načem primorju in na Grškem še niso nehali. — V srednj. Evropi oblačno, v Nemčiji megleno, pri nas deloma soleno; vetrti slabti; topota pada.

15. Visoki tlak razprostret od Rusije do Španije. Vedno je SE od Alp do Jadranu, v ostalem oblačno in negotovo. — Tireska depr. se oddaljuje od E. Burja v načem primorju in na Grškem. Topota zboljšana večinoma samo v srednji Evropi.

16. V srednji Evropi pojemna vpliv ruskega maksi. — Island. min. z dežjem je na potu

z zahoda do vzhoda.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica DJN 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 2 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

Instruktorja

petošolcu v matematiki in opisni geometriji — iščem. Ponudbe s ceno na upravo pod: »Dijak«.

Zastopniki

SE ISČEJO. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« — Maribor. 1146

VRTNARJA

samskega stanu, večšega v obdelovanju zelenjadnega in sadnega vrtja — sprejemam takoj v službo. Hrana in stanovanje v hiši — Event. ODDAM zelenjadne VRTOVE

in cvetličnjak v najem. Najemnik je lahko oznenjen, brez otrok. Stanovanje obstoječe iz 1 sobe in kuhinje in je na razpolago. — Matja Dolničar, Šmartno ob Savi, p. Moste pri Ljubljani.

Pekovskega vajenca sprejme IVAN KRMEC, pri Dev. Mar. Polje.

VAJENCA

za brivsko obrt sprejme takoj Albin Šinkovec — brivec na Viču. 1210

Tapet. vajenec se sprejme event. tudi s hranjo pri tapetniku Avg. PAVLE, Vegova ul. 10, Ljubljana. 1226

Dobro izurjeno

pletitko se sprejme takoj v stalno službo. — Poizve se: Rožna dolina II./13.

Singer šivalni STROJ star, se prida po nizki ceni. — Naslov v upravi »Slovenca« pod st. 1224.

Iščem GOSPODIČINO ki bi dajala v popoldanskih urah pouk lažžine. — Ponudbe pod »Lažžina« prida. — Naslov se izve na upravo pod štev. 1234.

Delovodja

z izpitom za orodje ter strojno montažo, špecialist za štance, prešer ter ostro orodje, 25 letna praksa v Nemčiji, zmožen slovenščine, nemščine in italijansčine, išče primerne službe. — Ponudbe upravi lista pod: »Tako L. S. 21.« 1233

Za roč. vezenje

z zlatom, se sprejme izvrsne vezilje. — Ponudbe upravi lista pod štev. »Zlatovezenje« st. 1157.

Kuharica

mlajša, katera je večja priproste kuhe, se sprejme v dobro trgov. hišo v Ljubljani, kjer ima pravico, da se nadaljuje izobraziti v kuhanj. — Ponudbe na upravi »Slovenca« pod štev. 1225.

POLENOKO

namočeno, MARINADE vseh vrst po konkurenčnih cenah, MORSKE in SLADKOVODNE RIBE dobite vsak dan v spec.

trgovini »Ribak«

Građišče 7 — Ljubljana.

Prazno sobo

v prilisišču ODDAM s 1. marcem. Elektr. razsvetljiva, posebni vhod. Naslov v upravi: st. 1225.

Prodaja

delavnice klobukov v Zagrebu, Bakačeva 6, s kompl. orodjem, strojem za slaminike in klobuke in izgotovljivi blagom, steklena omara in pult. Poleg delavnice je majhen lokal. Zelo poncen. — Vprašanja na:

RADIONA SESIRA,

Zagreb — Bakačeva 6.

Pozor!

Pomlad. krojni tečaj. Krojna Šola, Stari trg st. 19, prične svoj tečaj za krojače, sivilje in nešivilje s 1. marcem. Istopam dobitjo stranke kroje po meri v vsakem pojedini modelu.

Krompir

zdrav in prebran, dobavi Kmetijska zadruga — Ptuj.

Hočevarjeva aromatična

železna tinktura

izborna preizkušena zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabljenost vseh vrst. Vir moči za odrasle in otroke. Ne kvari zob! Pol literska steklenica 20 Din. Ponudbi je 3 stekl. po vrsti.

V Ljubljano dostavljam francoski Izdeluje in raz-

polnila samo: Lekarnar HOCEVAR, Vrhnik.